

Διατριβή στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης
στη "Χρηματοοικονομική Ανάλυση για Στελέχη",
της Φοιτήτριας Μάρθας Πόλιτου (ΜΧΑΝ:0939), με θέμα:

Τι καθορίζει τη σύνθεση των δανειακών χαρτοφυλακίων των
τραπεζών; / Αποδείξεις από την ελληνική τραπεζική βιομηχανία.

Επιβλέπων Καθηγητής: Αναπλ. Καθηγητής κ. Γ. Σκιαδόπουλος

Τριμελής Επιτροπή

Αναπλ.. Καθηγητής κ. Γ. Σκιαδόπουλος,

Καθηγητής κ.Ν. Πιπτής,

Επικ. Καθηγητής κ. Δ. Κυριαζής

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Πειραιάς

Μάρτιος 2011

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον καθηγητή μου κ. Κασιμπρή Γεώργιο για την πολύτιμη βοήθειά του κατά την διάρκεια της εκπόνησης της διατριβής μου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής διατριβής είναι η μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν την σύνθεση των τραπεζικών δανειακών χαρτοφυλακίων στην Ελλάδα. Αρχικά μέσα από την εκτενή παρουσίαση της διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με τους παράγοντες που καθορίζουν την ροή πιστώσεων προς την αγορά, θα διατυπωθούν βασικές υποθέσεις για την επιρροή των παραγόντων αυτών στην επιλογή πιστούχων από τα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας μας. Στην συνέχεια θα γίνει οικονομετρική συσχέτιση των παραγόντων αυτών με τα στοιχεία σχετικά με την διασπορά των πιστώσεων στην χώρα μας, ενώ στο τέλος θα παρουσιαστούν κάποια συμπεράσματα.

Τα δεδομένα που θα χρησιμοποιηθούν αφορούν Ελληνικά ιδρύματα, εξετάζοντας την κρίσιμη για την Ελληνική οικονομία περίοδο μεταξύ 2006 και 2009 όπως παρουσιάζονται στην βάση δεδομένων της BankScore καθώς και στις οικονομικές καταστάσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Λόγω της χρήσης δεδομένων από το εγχώριο τραπεζικό σύστημα τα αποτελέσματα έχουν περιορισμένη χρησιμότητα για εξαγωγή συμπερασμάτων σε διεθνές επίπεδο. Η σημαντική παρουσία των Ελληνικών ιδρυμάτων στις αγορές των γειτονικών οικονομιών τα καθιστά ιδιαίτερα ελκυστικά στους ξένους επενδυτές και αναλυτές. Τα συμπεράσματα λοιπόν που θα προκύψουν μπορεί να αποτελέσουν σημαντική πηγή πληροφοριών τόσο για τα εποπτικά όργανα της χώρας όσο και για τους επαγγελματίες επενδυτές καθώς συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση του τραπεζικού συστήματος της χώρας μας.

Λέξεις κλειδιά: Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα, δανειακό χαρτοφυλάκιο, Βασιλεία II, διαφοροποίηση χαρτοφυλακίου.

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΣΕΛ.
1. Εισαγωγή	5
2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση	8
2.1 Το μέγεθος των Πιστωτικών Ιδρυμάτων και η παροχή πιστώσεων	8
2.2 Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των Πιστωτικών Ιδρυμάτων και η παροχή πιστώσεων	10
2.3 Τα κρατικά ελεγχόμενα Πιστωτικά Ιδρύματα και η παροχή πιστώσεων	11
2.4 Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και η παροχή πιστώσεων	12
2.5 Το ύψος των καταθέσεων και η παροχή πιστώσεων	13
2.6 Οι κανόνες της Βασιλείας III και παροχή πιστώσεων	13
2.7 Η μεταβολή των Καθαρών Κερδών και το ύψος των παρεχόμενων πιστώσεων	14
2.8 Η σημασία της Διαφοροποίησης στην δημιουργία ενός δανειακού χαρτοφυλακίου	16
3. Οι κανόνες της Βασιλείας II και το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα	17
3.1 Οι πυλώνες της Βασιλείας II	17
3.2 Ο πρώτος Πυλώνας – Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	19
3.3 Ο Δεύτερος Πυλώνας – Διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης	20
3.4 Ο Τρίτος Πυλώνας – Πειθαρχία της αγοράς	21
3.5 Ποιες είναι οι μεγάλες αλλαγές?	21
3.5.1 Στις τράπεζες	21
3.5.2 Στους πελάτες	22
3.5.3 Στους τραπεζοϋπαλλήλους	23
3.6 Σύγκριση των κανόνων της Βασιλείας I και II	23
3.7 Οι επιπτώσεις της Βασιλείας II στην Ελλάδα	27
3.8 Λίγα λόγια και για την Βασιλεία III	28
3.9 Βασιλεία III, τράπεζες και πραγματική οικονομία	31
4. Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα	32
4.1 Γενικά στοιχεία	32
4.2 Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα απέναντι στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα	33
4.3 Η σημασία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος για το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών	35
4.4 Καταθέσεις	36
4.5 Χορηγήσεις	38
5. Μεθοδολογία/ δεδομένα/ μοντέλο	38
5.1 Δείγμα -Περίοδος	38
5.2 Μεταβλητές	40
5.3 Μεθοδολογία	43
5.4 Δεδομένα και Μεταβλητές	46
5.5 Στατιστικό Υπόδειγμα	47
6. Συμπεράσματα	56
7. Επίλογος	58
8. Βιβλιογραφία	61

Ενότητα 1.

Εισαγωγή

Όταν η οικονομία των ΗΠΑ και σχεδόν παράλληλα της Δυτικής Ευρώπης βρέθηκε στη δίνη της χρηματοοικονομικής κρίσης, οι ελληνικές τράπεζες προέβλεψαν την αντοχή τους ως αποτέλεσμα της μη έκθεσής τους σε τοξικά προϊόντα. Δυστυχώς, όμως, το προσωρινό κλίμα αισιοδοξίας ήρθε να ταραχθεί η πραγματικότητα καθώς τα τραπεζικά ιδρύματα δεν είναι αυτόνομοι οργανισμοί και το περιβάλλον στο οποίο λειτουργούν αποδείχθηκε τελικά αρκετά τοξικό.

Η καλή κατάσταση του τραπεζικού συστήματος είχε μέγιστη συνεισφορά, ώστε να αποφευχθούν τραγικά γεγονότα. Ωστόσο, η ιστορία έχει δείξει ότι ακόμα και οι δυνατότεροι στρατοί έχουν απώλειες από τις μάχες, την εξάντληση και την πείνα. Τα κρατικά ομόλογα, οι επισφάλειες και η δυσκολία άντλησης ρευστότητας από τις διεθνείς χρηματαγορές είναι μερικές μόνο από τις απειλές που έχουν να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές τράπεζες στο μέλλον.

Σύμφωνα με την πρόσφατη μελέτη της Ε.Ε.Τ., κάτω από τις σημερινές συνθήκες, η πρόκληση για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει τρεις πτυχές:

- Να συνεχίσει να παραμένει σταθερό, με ικανοποιητικούς δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και επαρκή ρευστότητα.
- Να βοηθά τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες που έχει προκαλέσει η μείωση της οικονομικής δραστηριότητας το 2011 και η οποία θα συνεχιστεί και κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους.
- Να διοχετεύσει την ιδιωτική αποταμίευση στις πιο αποδοτικές χρήσεις.

Το τραπεζικό σύστημα στην χώρα μας, ακολουθώντας τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομίας, γνώρισε σημαντική επέκταση κατά τα τελευταία χρόνια. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας τον Ιανουάριο του 2010 ο αριθμός των καταστημάτων των Ελληνικών τραπεζών κατά την περίοδο 2003- 2008 αυξήθηκαν σε απόλυτους αριθμούς κατά 964 (24%) ενώ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωζώνη η αύξηση έφτασε το 15% και 10% αντίστοιχα για την ίδια περίοδο.

Πίνακας 1. Διάρθρωση Τραπεζικού Συστήματος στην Ελλάδα

Αριθμός Καταστημάτων Τραπεζών (2003-2009)									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Μεταβολή (2003-2009)	Μεταβολή (2008-2009)
Ελλάδα	3.300	3.403	3.543	3.699	3.850	4.095	4.264	24	4
Ε. Έ.	206.956	211.442	214.925	228.601	233.581	238.117	μη διαθέσιμα	15	μη διαθέσιμα
Ευρωζώνη	168.730	168.476	169.644	181.499	183.981	186.363		10	

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Structural Indicators for the EU Banking Sector, Ιανουάριος 2010

Σήμερα όμως το καλό κλίμα, σε μακροοικονομικό επίπεδο, που είχε διαμορφωθεί αντιστρέφεται δραστικά καθώς ο ρυθμός αύξησης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) μειώθηκε κατά 2,0% το 2009 σε σχέση με το 2008. Το 2010 αναμένεται και πάλι αρνητικός ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ. Το ύψος της αρνητικής εξέλιξης του οποίου θα εξαρτηθεί από την αποτελεσματικότητα και την αυστηρότητα εφαρμογής των μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής που έχουν ληφθεί σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Το έλλειμμα του προϋπολογισμού της γενικής κυβέρνησης κατά το 2009 διαμορφώθηκε στο 13,6% του ΑΕΠ (το αναθεωρημένο ποσοστό υπολογίζεται σε 15,4%), σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έναντι του 7,7% που έφθασε το 2008. Ωστόσο, για το 2010 αναμένεται μείωση του ελλείμματος ως ποσοστό του ΑΕΠ και επιστροφή του στο επίπεδο του 8,7%.

Σε ότι αφορά την εξέλιξη του δημοσίου χρέους (ενοποιημένο χρέος της γενικής κυβέρνησης), το μέγεθος για την Ελλάδα κατά το 2009 ανήλθε στο 115,1% του ΑΕΠ, έναντι 99,2% που είχε καταγραφεί για το 2008, ενώ για το 2010 υπολογίζεται στο 122,9%, σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών παρουσίασε έλλειμμα της τάξης του 11,2% του ΑΕΠ για το 2009, επίπεδο ελαφρώς μειωμένο σε σχέση με το αντίστοιχο 14,6% του ΑΕΠ που καταγράφηκε για το 2008, ενώ προβλέπεται να παρουσιαστεί ακόμα περισσότερο μειωμένο για το 2010, στο 9,7%, εξαιτίας της μείωσης στο εμπορικό έλλειμμα, ως συνέπεια της μείωσης των εισαγωγών, λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης.

Ο πληθωρισμός (Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή) εμφάνισε σημαντική μεταβλητότητα τα τελευταία δύο έτη, φθάνοντας στο επίπεδο του 4,2% για το 2008, κυρίως λόγω της αυξημένης τιμής του πετρελαίου, ενώ για το 2009 διαμορφώθηκε στο 1,3%. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΔΝΤ, ο πληθωρισμός το 2010 υπολογίζεται στο 1,9%. Ωστόσο, βάσει των μέχρι τώρα εξελίξεων το ποσοστό αυτό φαίνεται μάλλον αισιόδοξο.

Τέλος, σε ό,τι αφορά την απασχόληση, το ποσοστό της ανεργίας περιορίστηκε το 2008 στο 7,8% από το 8,4% το 2007, ενώ για το 2009 εμφανίστηκε αυξημένο, στο επίπεδο του 9,6%, με προοπτική περαιτέρω αύξησης στο 12,0%, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΔΝΤ για το έτος 2010.

Στην Ελληνική αγορά, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (Ε.Ε.Τ.), δραστηριοποιούνται 3 διαφορετικοί τύποι πιστωτικών ιδρυμάτων εκτός από την κεντρική τράπεζα, την Τράπεζα της Ελλάδος. Η πρώτη κατηγορία ιδρυμάτων αποτελείται από τα πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα, η δεύτερη κατηγορία αποτελείται από τα υποκαταστήματα τραπεζών της αλλοδαπής ενώ η τελευταία κατηγορία αποτελείται από τις συνεταιριστικές τράπεζες. Η πρώτη

κατηγορία ιδρυμάτων είναι και η πιο σημαντική καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία του 2009, αποτελείται από 20 ιδρύματα τα οποία διαθέτουν ένα εκτεταμένο δίκτυο υποκαταστημάτων (3.644 στο σύνολο των 4.162 καταστημάτων) και απασχολούν την πλειοψηφία του προσωπικού στον κλάδο (57.737 εργαζόμενου στο σύνολο των 66.969 ατόμων). Η δεύτερη κατηγορία ιδρυμάτων αποτελείται από 29 υποκαταστήματα τραπεζών προερχόμενα από την αλλοδαπή τα οποία διαθέτουν 327 υποκαταστήματα (κυρίως στην πρωτεύουσα) ενώ απασχολούν και 5.605 άτομα προσωπικό. Τέλος οι συνεταιριστικές τράπεζες σήμερα ανέρχονται σε 16 και διαθέτουν ένα δίκτυο από 126 καταστήματα γεωγραφικά εξαπλωμένα σε όλη της επικράτεια, ενώ απασχολούν και 1.293 άτομα προσωπικό.

Οι συνέπειες της χρηματοοικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει η χώρα μας δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστα και τα οικονομικά στοιχεία των παραπάνω πιστωτικών ιδρυμάτων. Σύμφωνα με την Ε.Ε.Τ., τα λειτουργικά έσοδα των Ελληνικών ιδρυμάτων μπορεί να εμφάνισαν μία αύξηση της τάξεως του 8,8% για το 2009 σε σχέση με το 2008, η προέλευσή της όμως προέρχεται από αύξηση των μη τοκοφόρων εργασιών (όπως προμήθειες, ασφαλιστήρια κλπ.). Τα καθαρά έξοδα αυξήθηκαν την ίδια περίοδο κατά 4,2%, οδηγώντας τα συνολικά καθαρά έσοδα σε μία αύξηση της τάξεως του 15,7% σε σχέση με το 2008. Η βασική συνέπεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης όμως εντοπίζεται στην αυξημένη ανάγκη διενέργειας προβλέψεων για τον πιστωτικό κίνδυνο που αντιμετωπίζουν τα ιδρύματα (αύξηση κατά 55%). Συνέπεια των παραπάνω γεγονότων ήταν τα κέρδη προ φόρων και τόκων να σημειώσουν μείωση της τάξεως του 93,7%.

Τα δυσμενή οικονομικά αποτελέσματα κάνουν σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά αναγκαία την επιλογή ενός καλά διαφοροποιημένου δανειακού χαρτοφυλακίου εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων. Στα πλαίσια της Βασιλείας II εισάγεται ο διαχωρισμός της κεφαλαιακής απαίτησης ανάλογα με το είδος του χρηματοδοτούμενου πελάτη γεγονός που έχει σαν συνέπεια την σύνδεση του υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων κάθε πιστωτικού ιδρύματος με την διασπορά των χρηματοδοτήσεων του δανειακού του χαρτοφυλακίου. Με τους κανονισμούς αυτούς γίνεται ο διαχωρισμός των πελατών σε λιανικής και επιχειρηματικής πίστης, επιτρέποντας στις εποπτικές αρχές και στα πιστωτικά ιδρύματα να αξιολογούν το ύψος του αναλαμβανόμενου κινδύνου όσο και του ανοίγματος που δημιουργείται στα ίδια κεφάλαιά τους (Basel Comity; 2006).

Από τα παραπάνω γίνεται πλέον αντιληπτό ότι η διαφοροποίηση του δανειακού χαρτοφυλακίου των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι ζωτικής σημασίας για τη κερδοφορία τους και συνεπώς για τις προοπτικές ανάπτυξης και διατήρησής τους. Πολλοί ακαδημαϊκοί και ερευνητές εστιάζουν το ενδιαφέρον τους για την διαφοροποίηση του χαρτοφυλακίου, στη μείωση του ιδιοσυγκρασιακού κινδύνου, στην σταθερότητα των εσόδων και των κερδών από τις λιανικές πηγές και στην σχετική μεταβλητότητα των εκτός λιανικού εμπορίου δραστηριοτήτων (Santomero και Eckles; 2000).

Η υπόλοιπη διπλωματική εργασία αναπτύσσεται ως εξής. Στην ενότητα 2 έχουμε την παρουσίαση της βιβλιογραφικής ανασκόπησης των ερευνητικών έργων σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την σύνθεση των δανειακών χαρτοφυλακίων σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην επόμενη ενότητα θα κάνουμε μία σύντομη περιγραφή των στοιχείων των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στην χώρα μας, ενώ στις ενότητες 5-6 θα αναπτυχθεί η μεθοδολογία με τα δεδομένα και το στατιστικό μοντέλο που θα χρησιμοποιηθούν. Τέλος θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματά από την στατιστική ανάλυση των στοιχείων ενώ θα υπάρξει και ο σχολιασμός τους.

Ενότητα 2.

Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Η μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν την παροχή πιστώσεων από τα τραπεζικά ιδρύματα είναι ένα σύνθετο ζήτημα καθώς σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία, υπάρχουν πολλοί παράγοντες που συμβάλλουν στην σύσταση του δανειακού τους χαρτοφυλακίου. Οι παράγοντες αυτοί μπορούν να χωριστούν σε ενδογενείς και εξωγενείς. Οι ενδογενείς αφορούν στοιχεία που σχετίζονται με χαρακτηριστικά των ιδρυμάτων, όπως το μέγεθος του κάθε ιδρύματος και το ιδιοκτησιακό του καθεστώς. Άλλοι τέτοιοι παράγοντες αφορούν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ιδρυμάτων όπως ο ρυθμός μεγέθυνσης των κερδών, η μεταβολή του ύψους των καταθέσεων και τα ίδια κεφάλαιά τους. Οι εξωγενείς παράγοντες αφορούν είτε το νομικό πλαίσιο της κάθε χώρας (κανόνες Βασιλείας ή παρόμοιο ρυθμιστικό πλαίσιο), είτε την κατάσταση της οικονομίας μέσα στην οποία δραστηριοποιείται το τραπεζικό ίδρυμα.

Στην παρούσα εργασία θα μελετηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την σύσταση των δανειακών χαρτοφυλακίων των τραπεζών στην χώρα μας. Θα γίνει χρήση τόσο ενδογενών μεταβλητών των τραπεζών όπως α) το μέγεθός τους β) τα χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά τους (καθαρά κέρδη, ίδια κεφάλαια κ.λ.π.) και γ) το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, όσο και ενός εξωγενούς παράγοντα ο οποίος είναι ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ της Ελληνικής οικονομίας.

2.1 Το μέγεθος των Πιστωτικών Ιδρυμάτων και η παροχή πιστώσεων

Ξεκινώντας από τις ενδογενείς μεταβλητές και συγκεκριμένα από το μέγεθος των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, η μέχρι σήμερα ερευνητική εμπειρία υποστηρίζει ότι τα μεγάλα ιδρύματα τείνουν να προσφέρουν το μεγαλύτερο μέρος των πόρων τους για την χρηματοδότηση των μεγάλων επιχειρήσεων (**Berger et al; 2006**). Το γεγονός αυτό οφείλεται στην ικανότητα των μεγάλων ιδρυμάτων να επωφελοούνται από τις οικονομίες κλίμακας κατά την επεξεργασία των χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Πιο συγκεκριμένα τα ιδρύματα αυτά λόγω μεγέθους και κατ'επέκταση λόγω μεγάλης γκάμας πιστούχων εφαρμόζουν ειδικά και σύγχρονα προγράμματα αξιολόγησης των

χρηματοοικονομικών πληροφοριών(οικονομικά στοιχεία κ.λ.π.) των πελατών τους. Αντίθετα αδυνατούν να αξιολογούν επαρκώς τις μη ποσοτικές πληροφορίες που απαιτούνται για την αξιολόγηση των μικρών επιχειρήσεων ή των φυσικών προσώπων. Η αδυναμία τους έγκειται στην μη ικανοποιητική ποσοτικοποίηση των πληροφοριών αυτών και την αναποτελεσματική τους διαβίβαση, μέσω των διαύλων επικοινωνίας που χρησιμοποιούν (**Stein, 2002**).

Επιπλέον, η στροφή των μεγάλων πιστωτικών ιδρυμάτων προς την χρηματοδότηση μεγάλων επιχειρήσεων σχετίζεται και με την φύση των λογιστικών αναφορών που παρέχονται για αξιολόγηση. Είναι γεγονός ότι όσο μεγαλώνει το μέγεθος μίας επιχείρησης τόσο ανώτερης ποιότητας είναι οι χρηματοοικονομικές της καταστάσεις επιτρέποντας την χρήση ποσοτικών μεθόδων αξιολόγησης (**Berger and Undell; 2006**). Επιπρόσθετα, ένας λόγος που δεν μπορούν τα μεγάλα ιδρύματα να χρησιμοποιήσουν επαρκώς μη ποσοτικά στοιχεία είναι η ύπαρξη πολλών στρωμάτων ιεραρχίας. Το γεγονός αυτό δυσκολεύει την μεταφορά των πληροφοριών αυτών από τους ανθρώπους που, όντας σε χρόνια συνεργασία με του φορείς των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων(MME) μπορούν να αξιολογήσουν τις ποιοτικές πληροφορίες του συναλλακτικού τους προφίλ, προς τα ανώτερα στρώματα ιεραρχίας που λαμβάνουν αποφάσεις. Αυτό μπορεί να δώσει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στα μικρά ιδρύματα όπου υπάρχουν λιγότερα στρώματα διαχείρισης (**Berger και Udell, 2002**). Τέλος, τα μεγάλα ιδρύματα μπορεί να μειονεκτούν, σύμφωνα και με τον Williamson (1988), λόγω των άσκοπων οργανωτικών δαπανών.

Πιο πρόσφατες έρευνες όμως, όπως αυτή των **A. de la Torre, Peria, Schmukler (2010)**, οι οποίες εστίασαν την προσοχή τους σε αναδυόμενες οικονομίες όπως αυτές της Αργεντινής, Χιλής, Κολομβίας και Σερβίας, έρχονται σε αντίθεση με την υπόθεση ότι οι μεγάλες τράπεζες στρέφονται προς τις μεγάλες επιχειρήσεις. Είναι γεγονός πως σήμερα, παρατηρείται μία τάση των μεγάλων πιστωτικών ιδρυμάτων να προσεγγίσουν επιθετικά ακόμα και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις εφαρμόζοντας εξελιγμένα μοντέλα χρηματοοικονομικής ανάλυσης (**Berger, Black, 2010**). Σύμφωνα με τους παραπάνω ερευνητές, τράπεζες όπως η BANK OF AMERICA χαλαρώνουν τα κριτήρια που χρησιμοποιούν για την χρηματοδότηση των μικρών επιχειρήσεων εστιάζοντας στο συναλλακτικό προφίλ του ιδιοκτήτη (**Enrich, 2007**). Βάσει των δεδομένων των **Berger και Black (2010)** καθώς και των στοιχείων που αφορούν την Αμερικάνικη αγορά τα περισσότερα δάνεια προς μικρές επιχειρήσεις πραγματοποιούνται πλέον από μεγάλες τράπεζες. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά οι τράπεζες με ενεργητικό πάνω από 1 δισ. δολάρια, παρέχουν περίπου το 60% όλων των δάνειων στις μικρές επιχειρήσεις.

Το ενδιαφέρον αυτό για την κατηγορία των μικρών επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων προέρχεται από την δυνατότητα αποκόμισης υψηλών επιτοκιακών κερδών καθώς κατά τα τελευταία χρόνια η ύπαρξη αυξημένου ανταγωνισμού, από τις τράπεζες, στους τομείς της χρηματοδότησης των μεγάλων επιχειρήσεων, έχει μειώσει αισθητά το περιθώριο κέρδους. Ο ανταγωνισμός αυτός προέρχεται από την δυνατότητα που έχουν οι μεγάλες επιχειρήσεις και ο δημόσιος τομέας να χρηματοδοτηθούν από πιστωτικά ιδρύματα που έχουν έδρα το εξωτερικό.

Το κενό που υπήρχε στην αξιολόγηση των μικρών επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων καλύπτεται πλέον από την χρήση εκ μέρους των μεγάλων τραπεζών ποσοτικών στοιχείων για την αξιολόγηση του προφίλ της ίδιας της επιχείρησης ή του ιδιοκτήτη της προκειμένου να κρίνουν μια μικρή χρηματοδότηση (**Jappelli, Pagano; 2002, Kallberg, Udell; 2003, Miller; 2003**). Ένα επιπλέον κίνητρο στην χρηματοδότηση μικρών επιχειρήσεων είναι η παροχή κάλυψης μέσω εμπράγματων εξασφαλίσεων όπως αστικά και εμπορικά ακίνητα γεγονός που μειώνει τον κίνδυνο μη είσπραξης της πιστοδότησης (**Grunert and Weber; 2009**). Επίσης ο δανεισμός είναι μόνο μία από τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει μία μεγάλη τράπεζα σε μία μικρή επιχείρηση. Συνήθης τακτική είναι οι συνδυασμένες πωλήσεις προϊόντων γεγονός που αυξάνει την κερδοφορία του δανειστή (**Prager and Wolken ; 2008**). Τέλος τα μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα, ιδίως αυτά που προέρχονται από το εξωτερικό, έχουν στην διάθεσή τους εξελιγμένα επιχειρηματικά μοντέλα, όπως πιστωτικά κέντρα, εξειδικευμένο προσωπικό με εμπειρία στην λογιστική των ΜΜΕ και προβολή μέσω στοχευόμενου μάρκετινγκ (**DeYoung et al ; 2008 and Marquez; 2008**).

2.2 Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των Πιστωτικών Ιδρυμάτων και η παροχή πιστώσεων

Εκτός από το μέγεθος των πιστωτικών ιδρυμάτων άλλο χαρακτηριστικό που θεωρείται ότι επηρεάζει την κατανομή των πιστώσεων προς την αγορά είναι η χώρα στην οποία εδρεύει η μητρική των πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στην χώρα μας. Σήμερα, εκτός από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (μεγάλα ή μικρά) που ιδρύθηκαν εντός των εθνικών συνόρων, δραστηριοποιούνται και αρκετά άλλα των οποίων η έδρα τους είναι σε χώρες της αλλοδαπής. Τα ιδρύματα αυτά αν και δεν έχουν μακροχρόνια ιστορία στην εγχώρια αγορά, τόσο λόγω της δυναμικής τους εισόδου όσο και λόγω της εξαγοράς τραπεζών με μεγάλη παράδοση στον χώρο, καταλαμβάνουν σήμερα ένα σημαντικό μερίδιο αγοράς που βαίνει διαρκώς αυξανόμενο.

Σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία τα ιδρύματα με έδρα στο εξωτερικό (π.χ Citibank) δυσκολεύονται στην κατανόηση των μη ποσοτικών στοιχείων των τοπικών επιχειρήσεων και φυσικών προσώπων με αποτέλεσμα να αποτελεί μονόδρομο η συνεργασία με τις πιο μεγάλες επιχειρήσεις (**Stein 2002**). Επιπλέον η αστική χωροθέτησή τους και τα γενικότερα πλεονεκτήματα των μεγάλων χρηματοδοτήσεων συμβάλουν επίσης στο να τείνουν τα μεγάλα αυτά τραπεζικά ιδρύματα να χρηματοδοτούν τις μεγάλες επιχειρήσεις (**Berger, Klaper, Peria and Zaidi 2010**). Ένας άλλος λόγος για την προτίμηση των μεγάλων επιχειρήσεων από τα Διεθνή Πιστωτικά Ιδρύματα είναι η απέχθεια προς τον κίνδυνο καθώς είναι σχετικά δύσκολο να έρθουν σε διαπραγμάτευση με έναν μικρό πιστούχο προκειμένου να επανακτήσουν το κεφάλαιο του δανείου (**Clarke et al 2002**). Ενισχύοντας την παραπάνω άποψη τα ιδρύματα αυτά βρίσκονται αντιμέτωπα με τις πολιτιστικές διαφορές που επικρατούν μεταξύ της χώρας όπου εδρεύει η μητρική και την χώρα που δραστηριοποιείται (Mian; 2006), γεγονός που δυσκολεύει ακόμα περισσότερο την ανωτέρω διαδικασία.

Παρά τα εμπειρικά παραδείγματα που αναφέρθηκαν πιο πάνω και φανερώνουν την απροθυμία των ξένων ιδρυμάτων να χρηματοδοτήσουν μικρές εγχώριες επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα, άλλες έρευνες έδειξαν ότι τα ξένα ιδρύματα λόγω της τεχνολογικής τους υπεροχής σε επίπεδο διαθέσιμων υπολογιστικών συστημάτων και την χρήση μεγάλου όγκου πληροφοριών εισέρχονται στον τομέα χρηματοδότησης μικρών επιχειρήσεων σχετικά εύκολα (**Berger, Frame and Miller, 2002**). Επιπλέον, έρευνα στις Ηνωμένες Πολιτείες έδειξε ότι οι νεοεισερχόμενες τράπεζες σε μία χώρα τείνουν να αφιερώνουν ένα μεγάλο μέρος των κεφαλαίων τους στις μικρές επιχειρήσεις καθώς το μέγεθος τους τείνει να διατηρηθεί μικρό (**Goldberg and White 1998; DeYoung, Goldberg and White 2008; Jenkins; 2000**).

Όπως γίνεται φανερό από τις παραπάνω αναφορές, βάσει διεθνούς βιβλιογραφίας δεν έχει υπάρξει σαφής ένδειξη για την ένταση της επιρροής των ξένων ιδρυμάτων στην παροχή πιστώσεων προς μικρές επιχειρήσεις. Οι σχετικές αναφορές εμπλουτίζονται με το παράδειγμα της Αργεντινής όπου σύμφωνα με τους **Bleger και Rozenwurcel (2000)** η συμμετοχή αλλοδαπών τραπεζών συσχετίστηκε με μείωση του τραπεζικού δανεισμού προς τις μικρές επιχειρήσεις από 20% έως 16% του συνολικού δανεισμού μεταξύ 1996 και 1998. Αντίθετα, οι Escude et al (2001) διαπιστώνουν ότι παρά την ασθενέστερη τάση τους να χορηγούν δάνεια σε μικρές επιχειρήσεις, οι ξένες τράπεζες αύξησαν τόσο τον προσανατολισμό τους όσο και το μερίδιο αγοράς των δανείων προς τον τομέα των ΜΜΕ μεταξύ 1998 και 2000.

Τέλος, μια ακόμα μελέτη που πραγματοποιήθηκε με δείγμα οφειλετών από την Αργεντινή το 1998 επιβεβαιώνει την τάση των Διεθνών πιστωτικών ιδρυμάτων προς τη χρηματοδότηση των μεγάλων επιχειρήσεων (**Berger, Klapper και Udell; 2001**). Ένας πιθανός περιορισμός των συμπερασμάτων της μελέτης είναι ότι οι συγγραφείς έχουν τρέξει ξεχωριστά μοντέλα για την πιθανότητα μια μικρή επιχείρηση να πάρει κάποιο δάνειο από μια μεγάλη τράπεζα. Επίσης έχουν τρέξει ξεχωριστά μοντέλα και για τη πιθανότητα λήψης δανείου από μια ξένη τράπεζα, γεγονός που καθιστά δύσκολο να εκτιμηθεί αν είναι το μέγεθος της τράπεζας ή η ξένη ιδιοκτησία που περιορίζει την πρόσβαση στο δανεισμό για τους μικρούς δανειολήπτες (causality problem).

2.3 Τα κρατικά ελεγχόμενα Πιστωτικά Ιδρύματα και η παροχή πιστώσεων

Εκτός από τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά που καθορίζουν την κατανομή των πιστώσεων στην εγχώρια αγορά, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας θα εξετάσουμε κατά πόσο η συμμετοχή του κράτους στην διοίκηση των υπό εξέταση ιδρυμάτων επηρεάζει την σύνθεση των δανειακών τους χαρτοφυλακίων. Σήμερα τόσο στην χώρα μας, όσο και σε αρκετές άλλες χώρες της υπάρχουν πιστωτικά ιδρύματα στα οποία το κράτος είτε κατέχει σημαντικό μερίδιο των μετοχών, ελέγχοντας παράλληλα και το μάνατζμεντ τους, είτε είναι ο αποκλειστικός μέτοχος. Στη χώρα μας το κράτος, παρόλο που στα πλαίσια της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της αγοράς έχει μειώσει σημαντικά το ποσοστό που ελέγχει σε πιστωτικά ιδρύματα, εξακολουθεί να διατηρεί σημαντικά ποσοστά σε κάποια από αυτά. Η σημασία της

συμμετοχής αυτής είναι μεγάλη καθώς επιτρέπει την άσκηση κοινωνικής πολιτικής ελέγχοντας την ροή πιστώσεων προς συγκεκριμένες οικονομικές μονάδες. Η επίπτωση του γεγονότος αυτού είναι πολύ σημαντική ,γεγονός που εντείνεται και από την υποχρεωτική έκδοση προνομιακών μετοχών προς το Ελληνικό Δημόσιο με παράλληλη εκχώρηση θέσης στο διοικητικό συμβούλιο των ιδρυμάτων τα οποία το 2009 συμμετείχαν στο πρόγραμμα ενίσχυσης ρευστότητας μέσω κρατικών πόρων.

Υπάρχουν τρεις πιθανοί λόγοι για τους οποίους οι κρατικές τράπεζες μπουούν να επέμβουν στον καθορισμό της ροής πιστώσεων προς την αγορά. Αρχικά έχει να κάνει με το γεγονός ότι το κράτος εσωτερικεύει τα πλεονεκτήματα ενός πιο σταθερού μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, η σταθερότητα των παρεχόμενων πιστώσεων αποτελεί αντικειμενικό σκοπό των κρατικών τραπεζών. Το δεύτερο έχει να κάνει με το γεγονός ότι οι πτωχεύσεις τραπεζών είναι πιο πιθανό να συμβούν κατά τη διάρκεια της ύφεσης και αν οι καταθέτες προσδοκούν ότι οι δημόσιες οι τράπεζες θα είναι ασφαλέστερες από τις ιδιωτικές (είτε λόγω σιωπηρά συμφωνημένης είτε λόγω νομοθετικά θεσμοθετημένης εγγύησης των καταθέσεων), μπορούν να απολαύσουν μια σταθερή βάση καταθέσεων. Η τρίτη εξήγηση σχετίζεται με την πιθανότητα οι πολιτικοί παράγοντες να κατευθύνουν το δανεισμό των κρατικών τραπεζών, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η πιθανότητα επανεκλογής Dinc, (2005), με άλλα λόγια διαπιστώνεται η άποψη ότι η παροχή δανεισμού από τις κρατικές τράπεζες σχετίζεται με τον εκλογικό κύκλο.

Οι κρατικές τράπεζες σε αντίθεση με τις ιδιωτικές μπορεί να στοχεύουν στην εξυπηρέτηση συγκεκριμένου είδους επιχειρήσεων όπως οι μικρές επιχειρήσεις με περιορισμένη δυνατότητα πρόσβασης στον δανεισμό, οι κρατικές επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις σε αγροτικές περιοχές ή αυτές σε τομείς πρώτης προτεραιότητας (πχ τουρισμός, ναυτιλία) Berger, **Klapper Peria Zaidi (2010)**.

2.4 Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και η παροχή πιστώσεων

Τα πιστωτικά ιδρύματα αποτελώντας τον βασικό χρηματοδότη των εθνικών αγορών σε χρηματοοικονομικούς πόρους πραγματοποιούν, μέσω της κύριας δραστηριότητας της παραδοσιακής τραπεζικής, την μεταφορά των πλεοναζόντων οικονομικών πόρων από τις έχουσες το πλεόνασμα οικονομικές μονάδες στις έχουσες το έλλειμμα. Η δυνατότητα εξυπηρέτησης των δανείων με τα οποία έχει χρηματοδοτηθεί η κάθε οικονομική μονάδα είναι άμεσα συνδεδεμένη με την κατάσταση της οικονομίας μέσα στην οποία δραστηριοποιείται. Η οικονομική αυτή κατάσταση κάθε χώρας δεν θα μπορούσε να εκφραστεί καλύτερα από τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ της. Ο βασικός λοιπόν εξωγενής παράγοντας που θα εξεταστεί στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής είναι ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ της Ελληνικής οικονομίας κατά την υπό εξέταση περίοδο. Ο δείκτης αυτός είναι πολύ σημαντικός καθώς έχει πολύ μεγάλο ερευνητικό ενδιαφέρον να εξετάσουμε το πώς αντιδρούν τα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα στην παρούσα χρηματοπιστωτική κρίση.

Τα τραπεζικά δάνεια είναι η πιο σημαντική εξωτερική πηγή χρηματοδότησης για τον ιδιωτικό τομέα στη ζώνη του ευρώ και των κρατών μελών της. Σύμφωνα δε, με έρευνα του **Ehrmann et al., (2003)** αποτελούν το μεγαλύτερο αντίστοιχο του ευρύτερου νομισματικού μεγέθους M3, το οποίο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση του μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου κινδύνου για τη σταθερότητα των τιμών στη ζώνη του ευρώ. Οι ανοδικές και καθοδικές φάσεις του οικονομικού κύκλου στις πιστωτικές αγορές έχουν κατά το παρελθόν πολλές φορές προηγηθεί ή συμπέσει με υπερβολικές αυξήσεις των τιμών των ακινήτων, γεγονός που σε πολλές περιπτώσεις ακολουθείται από αστάθεια στις χρηματοοικονομικές αγορές (**Borio, 2005; Borio and Lowe, 2002,2004; Borio et al., 2003**). Ως εκ τούτου, η παρακολούθηση της ανάπτυξης των τραπεζικών δανείων σε συνάρτηση με την ανάλυση των κινητήριων δυνάμεων της οικονομίας, είναι μια σημαντική πηγή πληροφοριών για την εκτίμηση των μελλοντικών προοπτικών για τον πληθωρισμό, την οικονομική δραστηριότητα και την οικονομική σταθερότητα.

2.5 Το ύψος των καταθέσεων και η παροχή πιστώσεων

Μετά τον πολλαπλασιασμό των τραπεζικών προβλημάτων σε όλο τον κόσμο στη δεκαετία του 1980 και του 1990, υπάρχουν πολλές μελέτες που εστιάζουν την προσοχή τους στην μελέτη των παραγόντων που συνδέονται με την εκδήλωση των κρίσεων και τον εντοπισμό προπορευόμενων δεικτών ("δεικτών έγκαιρης προειδοποίησης" των προβλημάτων). Ωστόσο, λιγότερη προσοχή δίνεται σε αυτό που συμβαίνει στην οικονομία και τον τραπεζικό τομέα αφού μία τραπεζική κρίση έχει ξεσπάσει. Είναι πολύ σημαντικό τόσο για τους επενδυτές όσο και για τις ίδιες τις τράπεζες να γνωρίζουν τι συμβαίνει αφού η κρίση έχει εκδηλωθεί καθώς είναι δυνατό να επηρεάσει τα οικονομικά μεγέθη ακόμα και του πιο ισχυρού τραπεζικού ομίλου.

Ένα μεγάλο μέρος της διεθνούς βιβλιογραφίας περί των τραπεζικών κρίσεων, που αναφέρεται στη δεκαετία του 1980 και στις αρχές του 1990, αποδίδει κεντρικό ρόλο στην εκροή καταθέσεων. Η μείωση της ρευστότητας μπορεί να οφείλεται σε εσωτερικούς παράγοντες (μη αποτελεσματική διοίκηση) (**Diamond και Dybvig, 1983**), σε ασύμμετρη πληροφόρηση από την πλευρά των καταθετών (**Chari και Jagannathan, 1988**), ή ακόμα και στα ασθενή θεμελιώδη μεγέθη των τραπεζών τα οποία μπορεί να αποτελέσουν πηγή ανησυχίας των καταθετών (**Allen και Gale, 1998**). Ωστόσο, η ύπαρξη τραπεζικών κρίσεων κατά την διάρκεια των οποίων μεγάλο μέρος του τραπεζικού συστήματος βρίσκεται σε οικονομική δυσπραγία δεν συνδέεται πάντα με την μαζική φυγή καταθετών. Είναι γεγονός ότι κρίσεις στο κλάδο μπορεί να συμβούν ακόμα και όταν οι καταθέτες δεν αποσύρουν τις καταθέσεις τους, (**Demirguc- Kunt et al., 2006**).

2.6 Οι κανόνες της Βασιλείας III και παροχή πιστώσεων

Η παγκόσμια οικονομική κρίση, που βιώσαμε τα τελευταία δύο χρόνια, έφερε το νέο πλαίσιο της Βασιλείας III, με σκοπό τη θωράκιση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος σε περιόδους οικονομικών διακυμάνσεων και την αποτροπή μελλοντικών κρίσεων ρευστότητας. Σύμφωνα με το πλαίσιο της Βασιλείας III, τα ίδια Κεφάλαια (Tier1) ορίζονται πιο αυστηρά, ώστε τα Πιστωτικά Ιδρύματα να διαθέτουν κεφάλαια υψηλής ποιότητας. Αυτά πρέπει σταδιακά, από 1.1.2013, να ενισχύσουν τα βασικά Ίδια Κεφάλαια τους (core Tier 1) από 2%, που ισχύει σήμερα, σε 4,5%. Επιπρόσθετα, προτείνεται η εισαγωγή του υποχρεωτικού περιθωρίου διατήρησης κεφαλαίων (capital conservation buffer) το οποίο θα καλύπτεται από μετοχικό κεφάλαιο και θα ανέλθει σε 2,5% σταδιακά από την 1.1.2016 έως την 1.1.2019, ώστε να αυξηθεί η δυνατότητα για τις τράπεζες απορρόφησης των ζημιών σε περιόδους κρίσης. Αυτό σημαίνει με απλά λόγια ότι κάθε 1% νέων κεφαλαίων σε core Tier 1 που χρειάζεται η τράπεζα, σύμφωνα με τους κανόνες της Βασιλείας III, είναι ακριβότερο από το 1% των κεφαλαίων, σύμφωνα με τους κανόνες της Βασιλείας II, εξαιτίας του αυστηρότερου ορισμού των core Tier 1 capital.

Σύμφωνα με συνέντευξη του κ. Αθάνασιου Χασάπη Διευθυντή Διαχείρισης Κινδύνων στο ΤΤ στο Banker's Review, αυτή η υπάρχουσα πίεση για ενίσχυση της Κεφαλαιακής Βάσης των ελληνικών τραπεζών θα ενταθεί από την εφαρμογή των νέων σκληρότερων κανόνων της Βασιλείας III, επηρεάζοντας τον διατραπεζικό δανεισμό, τις καταθέσεις, χρηματοδοτήσεις κλπ. Συγκεκριμένα, ο διατραπεζικός δανεισμός θα γίνει δυσκολότερος, τα επιτόκια των καταθέσεων θα αυξηθούν, όπως και τα περιθώρια των επιτοκίων στις χορηγήσεις. Τα παραπάνω δείγματα της ερευνητικής και εμπειρικής βιβλιογραφίας φανερώνουν ότι τόσο σήμερα όσο και στο άμεσο μέλλον η διασφάλιση από την πλευρά των τραπεζών του ελάχιστου απαιτούμενου ύψους των καταθέσεων (βάσει κανόνων Βασιλείας)θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην σύσταση των δανειακών χαρτοφυλακίων.

2.7 Η μεταβολή των Καθαρών Κερδών και το ύψος των παρεχόμενων πιστώσεων

Μία άλλη σημαντική παράμετρος που θα μας απασχολήσει είναι η επίπτωση που προβλέπεται να έχει η μεταβολή της κερδοφορίας των υπό εξέταση τραπεζικών ιδρυμάτων στην επιλογή πιστωτών. Πολλές μελέτες έχουν δείξει ότι παρατηρείται μείωση στη χορήγηση τραπεζικών δανείων κατά την διάρκεια των πιστωτικών κρίσεων καθώς αυτά αναμένεται να μην εξυπηρετηθούν από του; Υποψήφιους πιστούχους και κατά συνέπεια να πλήξουν την κερδοφορία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Ωστόσο, τα ευρήματα δεν είναι ξεκάθαρα διότι παραμένει ασαφές το αν η μείωση της κερδοφορίας των τραπεζών καθοδηγείται από την προσφορά δανείων ή είναι αποτέλεσμα την μείωσης της ζήτησης δανείων (Heuval; 2002). Το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας τα τελευταία χρόνια αντιμετωπίζει μια ραγδαία αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, τα οποία σε συνδυασμό με την αδυναμία απόκτησης ρευστότητας μέσω της εκπλειστηρίασης εμπράγματων καλυμμάτων, οδηγεί τα ιδρύματα στην καταγραφή σημαντικών προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Είναι

χαρακτηριστική η πορεία των καθαρών προβλέψεων και των καθαρών κερδών των τραπεζικών ομίλων στην χώρα μας όπως παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 2. Εκατοστιαία μεταβολή αποτελεσμάτων σε σχέση με το προηγούμενο έτος

	2009	2008	2007	2006	2005
Προβλέψεις	70,8	113,5	-10,7	0,6	0,6
Καθαρά κέρδη	-73,1	-42,8	55,0	13,9	17,0

Πηγή: στοιχεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

Η συνεχόμενη αύξηση των προβλέψεων αυτών έχουν περιορίσει σημαντικά τα κέρδη των ιδρυμάτων οδηγώντας τα στην μείωση της δανειακής επέκτασης. Είναι σημαντικό λοιπόν να δούμε κατά πόσο η μείωση της κερδοφορίας που παρατηρείται λόγω της αυξανόμενης ανάγκης για προβλέψεις επισφαλειών επηρεάζει την σύσταση των δανειακών χαρτοφυλακίων στην χώρα μας.

Από τα παραπάνω στοιχεία γίνεται αντιληπτό ότι η κατάσταση της οικονομίας (εγχώριας και διεθνούς) έχει άμεση επίπτωση στην πιστωτική επέκταση των τραπεζικών ιδρυμάτων. Το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον έχει οδηγήσει πολλές επιχειρήσεις και νοικοκυριά σε αδυναμία εξυπηρέτησης των δανειακών τους υποχρεώσεων. Βάσει της εμπειρικής βιβλιογραφίας η επέκταση της οικονομικής δραστηριότητας και η μείωση των επιτοκίων μέσω της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής έχει θετική επίδραση στη διαθεσιμότητα του τραπεζικού δανεισμού. Σύμφωνα λοιπόν με τους Bernake and Blinder (1988) η οικονομική δραστηριότητα είναι θετικά συνδεδεμένη με την πρόσβαση των οικονομικών μονάδων στον δανεισμό και συνεπώς στην παροχή πιστώσεων ενώ είναι αρνητικά συνδεδεμένη με την άνοδο των επιτοκίων (Calza et al., 2001; Fase, 1995; Hofmann, 2004). Άλλες έρευνες δείχνουν ότι η επεκτατική νομισματική πολιτική συνδέεται θετικά με την παροχή τραπεζικών πιστώσεων (Peersman and Smets, 2003). Έρευνα των Haan et al., (2007) έδειξε ότι σε ένα δείγμα αμερικάνικων πιστωτικών ιδρυμάτων υπάρχει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου του ΑΕΠ και του συνολικού αριθμού των χρηματοδοτήσεων (τόσο επιχειρηματικές χρηματοδοτήσεις, όσο και στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια) που παρέχονται σε μία οικονομία.

Τα παραπάνω αποτελέσματά των Haan et al., (2007) έρχονται σε αντίθεση με προγενέστερα ευρήματα των ίδιων ερευνητών το 2005 που έδειξαν ότι δεν υπάρχει σημαντική συσχέτιση μεταξύ των μεγεθών αυτών. Βλέπουμε λοιπόν ότι δεν υπάρχει σαφής άποψη για το κατά πόσο ο δανεισμός επηρεάζεται από την χρηματοοικονομική κατάσταση της οικονομίας. Σύμφωνα με τους Getler and Gilchrist (1993), παρά την λογικά ορθή υπόθεση ότι κατά την διάρκεια μιας συσταλτικής οικονομικής πολιτικής θα έπρεπε να μειωθεί η χρηματοδοτική επέκταση, σήμερα δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για να στηρίξουν την υπόθεση αυτή. Τα συμπεράσματα αυτά τα επιβεβαιώνει και η έρευνα των Eickmeier et al., (2009) στην οποία διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει εμπειρική μελέτη ακόμη ούτε για τον επακριβή προσδιορισμό των επιδράσεων των κλυδωνισμών στην προσφορά και τη ζήτηση των δανείων, ούτε και

για την επίδραση της νομισματικής πολιτικής στην πιστωτική επέκταση των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Στοιχεία δε από την Γερμανία, την μεγαλύτερη οικονομία στην Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνουν ότι ενώ οι χώρες της ζώνης του ευρώ κατά μέσο όρο, παρουσίασαν μέτρια οικονομική ανάπτυξη και ισχυρή πιστωτική επέκταση τα τελευταία χρόνια, η Γερμανική οικονομία χαρακτηριζόταν από μια παρατεταμένη εξασθένηση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία συνοδεύτηκε από σχεδόν μία παύση της πιστωτικής επέκτασης. Υπήρξε διαφωνία σχετικά με τα αίτια της χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης. Συγκεκριμένα, ενώ ορισμένοι παρατηρητές υποστήριξαν ότι οφείλεται κυρίως στη χαμηλή συνολική ζήτηση (**Horn, 2003**), άλλοι υποστήριξαν ότι προκαλείται κυρίως από αδυναμίες από την πλευρά των τραπεζών ως προς την προσφορά δανείων (**Sachverständigenrat, 2002**).

Οι άνευ προηγουμένου εξελίξεις των πιστωτικών αγορών έχουν εγείρει περαιτέρω τις ανησυχίες ότι η χαμηλή αύξηση των πιστώσεων ή ακόμα χειρότερα η μείωση των πιστώσεων δεν θα μπορούσε μόνο να αντανakλά το χαμηλό βαθμό οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και την δεινή οικονομική κατάσταση των οικονομικών μονάδων. Πιο συγκεκριμένα, υπήρχε μια ανησυχία ότι η οικονομική επιβράδυνση και η απότομη πτώση των τιμών των περιουσιακών στοιχείων από το 2000 θα μπορούσε να έχει διαβρώσει την κεφαλαιακή βάση του τραπεζικού τομέα σε τέτοιο βαθμό που θα οδηγούσε σε μια πιστωτική κρίση λόγω της οποίας επιδεινώνεται η επιβράδυνση (**Bundesbank, 2005**). Σύμφωνα με την μέχρι τώρα βιβλιογραφική έρευνα δεν υπάρχει κάποια μελέτη που να διερευνά τα αίτια της πρόσφατης αποκλίνουσας ανάπτυξης της γερμανικής οικονομίας και των οικονομιών της ζώνης του ευρώ.

2.8 Η σημασία της Διαφοροποίησης στην δημιουργία ενός δανειακού χαρτοφυλακίου

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η ανάπτυξη των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι συνυφασμένη με την ύπαρξη ενός καλά διαφοροποιημένου δανειακού χαρτοφυλακίου το οποίο αποφέρει έσοδα από τόκους και δημιουργεί όμως και κεφαλαιακές απαιτήσεις λόγω του υψηλού κινδύνου μη είσπραξης των χορηγηθέντων κεφαλαίων. Η ύπαρξη διαφορετικών δανειακών προϊόντων αλλά και πιστούχων δημιουργεί ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο. Οι **Santomero και Eckles (2000)** έδειξαν ότι το σκεπτικό πίσω από την διαφοροποίηση των δανειακών χαρτοφυλακίων των τραπεζών στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών είναι να αυξηθεί η αποδοτικότητα μέσω οικονομιών κλίμακας και φάσματος μειώνοντας τον ιδιοσυγκρασιακό κίνδυνο μέσω της αύξησης των μη επιτοκιακών εσόδων.

Προς επίρρωση της παραπάνω άποψης, έρευνα σε δείγμα αμερικάνικων τραπεζών, έδειξε ότι τα μη επιτοκιακά έσοδα αυξήθηκαν από 20% το 1980 στο 43% το 2001. Την περίοδο που ακολούθησε, το μερίδιο των μη επιτοκιακών εσόδων σημείωσε μείωση λόγω της έμφασης που δόθηκε στην λιανική τραπεζική (λόγω υψηλών επιτοκίων και συνεπώς υψηλών επιτοκιακών εσόδων). Σήμερα όμως η

εμφάνιση σημαντικών καθυστερήσεων στον τομέα των καταναλωτικών-προσωπικών δανείων οδηγεί και πάλι τα πιστωτικά ιδρύματα στην ανάπτυξη μη τοκοφόρων εργασιών. Πολλοί ακαδημαϊκοί και ερευνητές αποδίδουν το ενδιαφέρον στην διαφοροποίηση, αφενός στη σταθερότητα των εσόδων και των κερδών από τις μη επιτοκιακές πηγές και αφετέρου στη σχετική μεταβλητότητα των εκτός λιανικού εμπορίου δραστηριοτήτων.

Σε γενικές γραμμές, η σχετική έρευνα πάνω στις επιδόσεις και τη διαφοροποίηση των δανειακών χαρτοφυλακίων των τραπεζών στη Βόρεια Αμερική κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επέκταση σε λιγότερο παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες, συνδέεται με αυξημένο κίνδυνο και χαμηλότερες αποδόσεις (**Stiroh, 2010; Goddard, McKillop, & Wilson, 2008**). Εκτός των Η.Π.Α., τα αποτελέσματα είναι μοιρασμένα καθώς οι **Smith, Σταϊκούρας, και Wood (2003)** που μελέτησαν την επίδραση της διαφοροποίησης των μη επιτοκιακών εσόδων σε 15 χώρες της ΕΕ, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα μη επιτοκιακά έσοδα είναι λιγότερο σταθερά από ό,τι τα έσοδα από τόκους. Ωστόσο, βρήκαν αρνητική συσχέτιση μεταξύ αυτών των δύο πηγών εισοδήματος για τις τράπεζες γεγονός που τους οδηγεί στο συμπέρασμα (σε αντίθεση με τις αμερικανικές μελέτες) ότι τα μη επιτοκιακά έσοδα τείνουν να σταθεροποιήσουν τα κέρδη των τραπεζών.

Αυτό μπορεί να εξηγήσει γιατί μεγάλες ευρωπαϊκές τράπεζες τείνουν να αποδίδουν καλύτερα για μεγαλύτερες χρονικές περιόδους (**Baele, De Jonghe, & Vander Vennet, 2007**). Τα παραπάνω αποτελέσματα επιβεβαιώνονται σε κάποιο βαθμό από τους **Lepetit, NYS, Rous και Tarazi (2008)** που διαπίστωσαν ότι ο κίνδυνος σχετίζεται αρνητικά με την έκταση των εμπορικών δραστηριοτήτων των τραπεζών. Ωστόσο, άλλα ευρωπαϊκά στοιχεία υποστηρίζουν ότι οι μικρές τράπεζες που έχουν διαφοροποιήσει το χαρτοφυλάκιό τους με χρήση μη τοκοφόρων δραστηριοτήτων είναι πιο επικίνδυνες από εκείνες που επενδύουν στην παραδοσιακή τραπεζική διαδικασία και συνεπώς στη χρήση τοκοφόρων δραστηριοτήτων (**MERCIECA, Schaeck, & Wolfe, 2007**).

Ενότητα 3.

Οι κανόνες της Βασιλείας II και το Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα.¹

Τα σημαντικότερα γεγονότα για την σύνταξη και δημοσίευση των κανόνων της ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ II παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 3. Τα στάδια δημιουργίας των κανόνων της Βασιλείας II.

Γεγονότα	Ημερομηνία
1 ^ο κείμενο διαβούλευσης (CP1)	Ιούνιος 1999
2 ^ο κείμενο διαβούλευσης (CP2)	Ιανουάριος 2001
3ο κείμενο διαβούλευσης (CP3)	Μάρτιος 2003
Πρόσθετος γύρος διαβούλευσης	Οκτώβριος 2003

Δημοσίευση νέου συμφώνου	Ιούνιος 2004
Δημοσίευση Οδηγιών 2006/48/EK και 2006/49/EK	Ιούνιος 2006
Έναρξη εφαρμογής	2007-2008

Πηγή: www.hba.gr

¹ Πηγή: Π.Τ.Δ 2588

3.1 Οι πυλώνες της Βασιλείας II

Η συνειδητοποίηση των αδυναμιών του συμφώνου της Βασιλείας I, αλλά και η πίεση της αγοράς οδήγησε στην αναθεώρησή του από την Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία όφειλε να ανανεώσει τους κανόνες περί κεφαλαιακής επάρκειας. Το 2001, η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε ένα νέο έγγραφο, στο οποίο παρουσιάζονταν με λεπτομερέστατο τρόπο οι αναθεωρημένες προτάσεις με προβλεπόμενο χρόνο εφαρμογής το 2004. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε και αυτή ένα κείμενο προς σχολιασμό, το οποίο ουσιαστικά στήριζε το έγγραφο τη Βασιλείας, αλλά εστίαζε περισσότερο στην Νομισματική Ένωση και ήταν η βάση για την εισαγωγή της Βασιλείας στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έτσι, στις 26 Ιουνίου του 2004 εκδόθηκε το αναθεωρημένο εποπτικό πλαίσιο της κεφαλαιακής επάρκειας, το οποίο έγινε γνωστό ως Βασιλεία II και επρόκειτο να εφαρμοστεί στο ακέραιο μέχρι το 2005. Το αρχικό έγγραφο της Βασιλείας II είναι διαθέσιμο σε Αγγλικά, Γαλλικά, Ισπανικά, Ιταλικά και Γερμανικά. Οι βασικοί στόχοι του νέου συμφώνου ήταν οι εξής:

- Να αποδοθεί έμφαση στη διαδικασία εποπτικής εξέτασης και στη διαφάνεια της αγοράς
- Η επαρκής κάλυψη του συνόλου των χρηματοοικονομικών και μη κινδύνων
- Η σταδιακή σύγκλιση του ύψους των επιτοκιακών κεφαλαίων προς το οικονομικό κεφάλαιο των τραπεζών, μέσω της αναγνώρισης από τις εποπτικές αρχές της αποτίμησης του κινδύνου που πραγματοποιούν οι ίδιες οι τράπεζες.

Το νέο σύμφωνο της Βασιλείας εστιάζει σε 3 περιοχές του εποπτικού ελέγχου. Αυτές οι περιοχές έγιναν γνωστές ως πυλώνες της Βασιλείας II και είναι οι εξής:

- Ο Πυλώνας I (Tier I) αφορά τον καθορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για την κάλυψη του πιστωτικού και του λειτουργικού κινδύνου.
- Ο Πυλώνας II (Tier II) αφορά τον καθορισμό του σκοπού στον οποίο αποβλέπει η διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών από τις εποπτικές αρχές, καθώς και τη θέσπιση των γενικών αρχών και κριτηρίων.
- Ο Πυλώνας III (Tier III) αφορά την ενίσχυση της πειθαρχίας της αγοράς μέσω της δημοσιοποίησης συγκεκριμένων ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων.

Οι τρεις αυτοί πυλώνες του νέου συμφώνου είναι αλληλοενισχυόμενοι. Σίγουρα, η αποτελεσματικότητα των κανόνων του πρώτου πυλώνα εξαρτάται από την ικανότητα των εποπτικών αρχών να ελέγχουν την ορθή εφαρμογή τους μέσω του δεύτερου πυλώνα. Επίσης, οι αυξημένες υποχρεώσεις γνωστοποίησης των στοιχείων του τρίτου πυλώνα μπορούν να βελτιώσουν τις διαδικασίες διαχείρισης κινδύνων που αναπτύσσουν οι τράπεζες.

Πίνακας 4. Δομή νέου συμφώνου Βασιλείας II (οι 3 πυλώνες)

Πυλώνας I	Πυλώνας II	Πυλώνας III
Ελάχιστες κεφαλαιακές υποχρεώσεις έναντι του πιστωτικού και του λειτουργικού κινδύνου	Διαδικασίες για τον έλεγχο σε μόνιμη βάση της επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών	Ενδυνάμωση της πειθαρχίας που επιβάλλει η αγορά στις τράπεζες μέσω της γνωστοποίησης πληροφοριών

Πηγή: www.hba.gr

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών αντιπροσωπεύει την αναλογία μεταξύ ιδίων κεφαλαίων της τράπεζας και στοιχείων του ενεργητικού (εντός ή εκτός του ισολογισμού), τα οποία έχουν σταθμιστεί ανάλογα με τον κίνδυνο που τους αντιστοιχεί. Σύμφωνα με το νέο σύμφωνο της Βασιλείας II ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως εξής:

ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ / (ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ + ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ + ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ)

Και θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος του 8%. Το 8% αποτελεί τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, οι οποίες θα μπορούν να είναι και υψηλότερες από το ελάχιστο όριο των 8%, ανάλογα με την εκτιμώμενη έκθεση κινδύνου της τράπεζας.

3.2 Ο πρώτος Πυλώνας – Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις

Ο πρώτος πυλώνας του νέου συμφώνου επιφέρει τις εξής αλλαγές στο ισχύον πλαίσιο:

- Τροποποιεί την ισχύουσα τυποποιημένη μέθοδο για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων
- Αναγνωρίζει τη μέθοδο υπολογισμού βάσει εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης (internal ratings based approach - IRB), που παρέχει στις

τράπεζες δύο εναλλακτικούς τρόπους υπολογισμού, ανάλογα με το βαθμό εξέλιξης των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης κινδύνου:

- α) τη θεμελιώδη μέθοδο (foundation approach) και,
- β) την προηγμένη μέθοδο (advanced approach)

Για τον υπολογισμό των σταθμίσεων των κινδύνων χρειάζεται η εκτίμηση 4 παραμέτρων ανανεωμένων σε ετήσια βάση. Αυτοί είναι οι εξής:

PD (Probability of Default)

Είναι η πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης του συμβαλλόμενου και μετράει την αδυναμία κάλυψης των υποχρεώσεων του πιστούχου εντός της δεδομένης χρονικής περιόδου

LDG (Loss Given Default)

Είναι μια εκτίμηση της αναμενόμενης ζημιάς σε περίπτωση που ο πιστούχος δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και που εξαρτάται από το είδος των εγγυήσεων που έχουν δοθεί

EAD (Exposure At Default)

Είναι η έκθεση του συμβαλλόμενου σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσής του που δίνει την εκτίμηση του χρηματοδοτικού ανοίγματος

M (Maturity)

Είναι το μέγεθος της διάρκειας που απομένει για τη λήξη των απαιτήσεων.

Πίνακας 5. Παράμετροι μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων

PD	Πιθανότητα αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρέωσης συμβαλλόμενου. Στατιστική εκτίμηση της πιθανότητας αθέτησης της υποχρέωσης
LDG	Ζημιά σε περίπτωση αδυναμίας εκπλήρωσης της υποχρέωσης. Ποσοστό ανάκτησης σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης
EAD	Έκθεση έναντι του αντισυμβαλλομένου
M	Διάρκεια μέχρι τη λήξη. Διάρκεια ανοίγματος

Πηγή: www.hba.gr

Διαμορφώνεται αναλυτικό πλαίσιο για την εποπτική μεταχείριση των τιτλοποιημένων απαιτήσεων (έλειπε από το αρχικό σύμφωνο)

Οι τράπεζες, που πληρούν τις προϋποθέσεις, θα μπορούν να χρησιμοποιούν μεθόδους άμβλυνσης του κινδύνου για να μειώσουν τις κεφαλαιακές επιβαρύνσεις τους, όπως:

- Τις εξασφαλίσεις
- Τις εγγυήσεις και τα πιστωτικά παράγωγα

- Το συμψηφισμό στοιχείων εντός ισολογισμού

Εισάγονται για πρώτη φορά κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Στην έννοια αυτού του κινδύνου εμπίπτουν οι ζημιές που οφείλονται:

- Στην ακαταλληλότητα των εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων
- Σε ανθρώπινο παράγοντα ή
- Σε εξωτερική αιτία

Η επιτροπή της Βασιλείας προτείνει 3 εναλλακτικές μεθόδους για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου, που είναι οι ακόλουθες:

- *Η μέθοδος του βασικού δείκτη (basic indicator approach)*, στην ουσία υπολογίζεται ο τύπος: $KBIA = GI * a$
-όπου KBIA είναι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις στην Basic Indicator Approach για τον λειτουργικό κίνδυνο,
 - όπου $a = 15\%$ (η Επιτροπή μελετά την τελική τιμή αυτού του συντελεστή) και
 - όπου GI ο μέσος όρος του gross income των τριών τελευταίων χρόνων.
- *Η τυποποιημένη μέθοδος (standardized approach)* όπου οι συντελεστές στάθμισης προσδιορίζονται με βάση τις διαβαθμίσεις οργανισμών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, και
- *Η μέθοδος της εσωτερικής μέτρησης (advanced measurement approach)* όπου οι Τράπεζες , υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις με βάση την δική τους μεθοδολογία αποτίμησης λειτουργικών κινδύνων.

3.3 Ο Δεύτερος Πυλώνας – Διαδικασία εποπτικής αξιολόγησης

Ο δεύτερος πυλώνας του νέου συμφώνου στοχεύει να ενθαρρύνει την τήρηση υψηλών προδιαγραφών στη διαφάνεια και την παρουσίαση των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Μέσα από το αναθεωρημένο σύμφωνο δίνεται η δυνατότητα στα τραπεζικά ιδρύματα να αναπτύξουν εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου.

Συγκεκριμένα, ο δεύτερος πυλώνας στηρίζεται σε 4 βασικές αρχές, που είναι οι εξής:

- Πρόβλεψη διαδικασιών από τα πιστωτικά ιδρύματα για την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής τους επάρκειας και τη διαμόρφωση της στρατηγικής για τη διατήρηση του επιπέδου ιδίων κεφαλαίων
- Καθιέρωση της εξουσίας εποπτικού ελέγχου για τη σωστή διαχείριση των κινδύνων των τραπεζών

- Δυνατότητα επιβολής από την αρμόδια εποπτική αρχή κεφαλαιακής απαίτησης για κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου καθ' υπέρβαση του ελάχιστου ορίου 8% σε συγκεκριμένα πιστωτικά ιδρύματα
- Καθιέρωση της εξουσίας έγκαιρης παρέμβασης των εποπτικών αρχών σε περίπτωση μείωσης του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ενός πιστωτικού ιδρύματος.

3.4 Ο Τρίτος Πυλώνας – Πειθαρχία της αγοράς

Ο τρίτος πυλώνας του νέου πλαισίου εισάγει διατάξεις σχετικά με την παρεχόμενη από τα πιστωτικά ιδρύματα στο εξωτερικό πληροφόρηση για το ύψος των αναλαμβανομένων κινδύνων, τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι των κινδύνων αυτών και την ακολουθούμενη στρατηγική διαφάνειας για την ενίσχυση της πειθαρχίας της αγοράς. Σκοπός του τρίτου πυλώνα είναι να παρέχονται στους συμμετέχοντες στην αγορά οι αναγκαίες πληροφορίες για τους κινδύνους για τους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα και για τις διαδικασίες διαχείρισής τους. Οι υποχρεώσεις δημοσιοποίησης αφορούν:

- Τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα
- Τις διαδικασίες διαχείρισής τους και
- Την ποιότητα των στοιχείων των ιδίων κεφαλαίων, που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των κινδύνων.

3.5 Ποιες είναι οι μεγάλες αλλαγές?

3.5.1 Στις τράπεζες

Η διαβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας είναι πλέον ο σημαντικότερος παράγοντας:

- Στη λήψη αποφάσεων χορήγησης
- Στην τιμολόγηση των προϊόντων χορήγησης
- Στον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας

Παράλληλα, οι τράπεζες δεσμεύονται στον καθορισμό επιτοκίων από τις έμμεσες οδηγίες που υπάρχουν μέσα στις κατευθύνσεις του συμφώνου. Συγκεκριμένα, είναι υποχρεωμένες να αποδεικνύουν ότι το επιτόκιο που καθορίζουν για κάθε πιστοδοτικό προϊόν καλύπτει τουλάχιστον τον πιστωτικό κίνδυνό του.

3.5.2 Στους πελάτες

Αρχικά φαίνεται ότι δυσκολεύουν οι όροι χορήγησης τραπεζικών δανείων. Συγκεκριμένα, κατόπιν της ατομικής αξιολόγησης με κριτήρια που επιλέγει με το δικό της τρόπο χωρίς βέβαια να κοινοποιούνται, οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να

ενημερώνουν τους πελάτες τους, αλλά χωρίς να αναφέρουν τον τρόπο αξιολόγησης. Επιπλέον αυξάνεται το κόστος δανεισμού για τους πελάτες με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα. Στη συνέχεια οι πελάτες θα υποχρεωθούν να τηρούν και να κοινοποιούν στις δανείστριες τράπεζες τα στοιχεία τους έτσι ώστε να διευκολύνουν τις ατομικές αξιολογήσεις της πιστοληπτικής τους ικανότητας

Συνοπτικά οι συνέπειες για τους δανειολήπτες είναι:

- Δυσκολία στις χορηγήσεις δανείων λόγω ατομικής αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών
- Περιορισμός στη διαθεσιμότητα των δανειακών κεφαλαίων για μικρές επιχειρήσεις χωρίς αρκετές διασφαλίσεις
- Αύξηση των δαπανών των επιχειρήσεων επειδή θα υποχρεωθούν να τηρούν και να υποβάλλουν περισσότερα στοιχεία της οικονομικής τους κατάστασης στις τράπεζες και αν δεν έχουν υψηλή πιστοληπτική ικανότητα θα χρεώνονται με υψηλότερα επιτόκια
- Υπερβολικές εμπράγματα διασφαλίσεις

Παράλληλα, επειδή πλέον λαμβάνεται υπόψη και η διαβάθμιση που προκύπτει για τον κάθε δανειζόμενο από τους διεθνώς αναγνωρισμένους οίκους αξιολόγησης, όπως Moody's, Standard & Poor's, Fitch, μέσω των κριτηρίων που έχουν θεσπίσει και τα αποτελέσματα των οποίων χρησιμοποιούν οι τράπεζες, θα αυξηθεί το κύρος αυτών των οργανισμών και προβλέπεται ότι θα δημιουργηθούν και άλλοι. Υπενθυμίζεται ότι στο διεθνές σκάνδαλο της Enron είχαν αναμειχθεί οι Moody's, Standard & Poor's, καθώς και η Morgan Stanley και City Group. Για την ιστορία, αυτές οι εταιρίες, 2-3 μήνες πριν την πτώχευση, είχαν αξιολογήσει την Enron με καλή κατάταξη και μόλις μια εβδομάδα πριν την κατάρρευση άλλαξαν τη βαθμολογία κατά 4 με 5 βαθμίδες πιο κάτω (δυσμενή μετάπτωση).

Τέλος, παρακολουθώντας τις διεθνείς αντιδράσεις των τραπεζικών και επιχειρηματικών στελεχών φαίνεται να τονίζεται ιδιαίτερα ο τρίτος πυλώνας του συμφώνου που αφορά τη γνωστοποίηση των πληροφοριών με σκοπό την ενδυνάμωση της πειθαρχίας της αγοράς. Ουσιαστικά, προβλέπεται πλήρης διαφάνεια στην πληροφόρηση καθώς και λεπτομερείς, υποχρεωτικές ποιοτικές και ποσοτικές δημοσιοποιήσεις στοιχείων.

3.5.3 Στους τραπεζοϋπαλλήλους

Υπάρχει ανησυχία για πολύ μεγάλες αλλαγές στο τοπίο, ως συνέπεια των υποχρεώσεων που δημιουργεί η Βασιλεία II, με συγχωνεύσεις, εξαγορές, συνεργασίες, που θα έχουν άμεσες επιπτώσεις στην απασχόληση. Συγκεκριμένα, το νέο σύμφωνο απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις στη διαχείριση κινδύνων. Ήδη πολλές

τράπεζες έχουν ενισχύσει το ανθρώπινο δυναμικό της μονάδας διαχείρισης κινδύνων με απευθείας προσλήψεις από την αγορά ή και με την εξασφάλιση συμβούλων σε θέματα χειρισμού συστημάτων διαχείρισης κινδύνων. Η στελέχωση με εξειδικευμένα στελέχη προωθείται και από την Τράπεζα της Ελλάδος και μάλιστα με πιστοποίηση αξιολογητών.

Δημιουργούνται ερωτήματα όσον αφορά τον τρόπο που κάθε τράπεζα θα αποκτήσει τα ικανά εξειδικευμένα στελέχη που απαιτούνται. Από την ελεύθερη αγορά ή με εκπαίδευση των υπαλλήλων της? Ποιος τρόπος είναι ο φθηνότερος και αποτελεσματικότερος? Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα δεδομένα θα προσληφθούν εξειδικευμένοι Risk Managers, αλλά θα γίνουν και εκπαιδεύσεις νέων στελεχών των τραπεζών. Επειδή οι πρακτικές αυτές χρησιμοποιούν σύγχρονες μεθόδους και χρήση λογισμικών, θα επιλέγονται σε κάθε περίπτωση νέοι που μπορούν να λειτουργήσουν τα συστήματα αυτά. Η χειρότερη εκδοχή είναι η εξωτερίκευση μέρους ή του συνόλου αυτών των εργασιών με χρησιμοποίηση ελληνικών ή ξένων εξειδικευμένων εταιρειών.

3.6 Σύγκριση των κανόνων της Βασιλείας I και II

Το σύμφωνο της Βασιλείας I, στην αρχική του μορφή, κάλυπτε μόνο τον πιστωτικό κίνδυνο και ουσιαστικά επέβαλε το εποπτικό κεφάλαιο να είναι τουλάχιστον 8% του σταθμισμένου ενεργητικού, δηλαδή ο δείκτης της φερεγγυότητας να μην υπολείπεται του 8%. Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει στοιχεία, όπως ομολογίες και δάνεια περιορισμένης εξασφάλισης. Από την άλλη, το σταθμισμένο ενεργητικό προέκυπτε από τη στάθμιση των στοιχείων του ενεργητικού σύμφωνα με ένα συντελεστή από τους τέσσερις (0%, 20%, 50% και 100%), σύμφωνα με την κατηγορία του ενεργητικού. Τελικά, το εποπτικό κεφάλαιο δεν έπρεπε να υπολείπεται του 8% του σταθμισμένου ενεργητικού του πιστωτικού ιδρύματος.

Το σύμφωνο της Βασιλείας II, ενώ διατηρεί τις βασικές αρχές της Βασιλείας I, όπως τη δείκτη φερεγγυότητας σε ποσοστό 8%, προχώρησε μια σημαντική τροποποίηση, στη δυνατότητα των τραπεζών να χρησιμοποιούν τα δικά τους συστήματα κινδύνου για τον προσδιορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Επιπλέον, η στάθμιση των χορηγήσεων των τραπεζών για τον υπολογισμό του δείκτη φερεγγυότητας μπορεί να κάνει χρήση των αξιολογήσεων διεθνών οίκων, όπως Moodys, S&P κτλ). Τέλος, οι καινούργιοι κανόνες λαμβάνουν υπόψη και το λειτουργικό κίνδυνο.

Πίνακας 6. Σύγκριση Βασιλείας I, II και III

EL		PD	LGD	EAD
Βασιλεία I		Εποπτικά καθορισμένο	Εποπτικά καθορισμένο	Εποπτικά καθορισμένο

Βασιλεία II	Τυποποιημένη	Εξωτερική αξιολόγηση	Εποπτικά καθορισμένο	Εποπτικά καθορισμένο
	Θεμελιώδης	Εσωτερική αξιολόγηση	Εποπτικά καθορισμένο	Εποπτικά καθορισμένο
	Εξελιγμένη	Εσωτερική αξιολόγηση (αλλά εποπτικά καθορισμένο correlation)	Εσωτερική αξιολόγηση	Εσωτερική αξιολόγηση
Βασιλεία III	Εξελιγμένη	Εσωτερική αξιολόγηση correlation και	Εσωτερική αξιολόγηση	Εσωτερική αξιολόγηση

Πηγή: www.hba.gr

Πίνακας 7. Σύγκριση Βασιλείας I και II

Βασιλεία I	Βασιλεία II
Αποκλειστικά κανόνες κεφαλαιακών υποχρεώσεων	3 Πυλώνες
Μια μέθοδος για όλους	Μενού μεθόδων
Μη ευαίσθητη κατά τον πιστωτικό κίνδυνο	Ευαίσθητη κατά τον πιστωτικό κίνδυνο

Πηγή: www.hba.gr

Πιστοληπτική ικανότητα εταιρειών

Οι κανόνες της Βασιλείας I απαιτούσαν, ότι τα δάνεια που χορηγούνται στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας σταθμίζονται με συντελεστή 100%, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που σχετικές χορηγήσεις είχαν την εγγύηση της χώρας του Ο.Ο.Σ.Α., οπότε ο συντελεστής στάθμισης μειωνόταν σε 0%.

Σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο της Βασιλείας II, ο συντελεστής στάθμισης προσδιορίζεται σύμφωνα με την πιστοληπτική ικανότητα του δανειολήπτη, όπως αυτή έχει εκτιμηθεί από εξωτερικές εταιρίες αξιολόγησης.

Εγγυήσεις σε τρίτους

Σύμφωνα με τους κανόνες της Βασιλείας I, εφόσον υπάρχουν εγγυήσεις, η σχετική χορήγηση μπορεί να έχει χαμηλότερο συντελεστή στάθμισης, αντίστοιχο με

του εγγυητή. Συγκεκριμένα, γίνονται δεκτές εγγυήσεις μόνο από κεντρικές κυβερνήσεις και δημόσιους οργανισμούς του Ο.Ο.Σ.Α., τράπεζες του Ο.Ο.Σ.Α. και από τράπεζες εκτός Ο.Ο.Σ.Α. με διάρκεια μέχρι ενός έτους.

Στη συνθήκη της Βασιλείας II περιγράφονται οι ακόλουθες εγγυήσεις:

- Εγγυήσεις από κυβερνητικούς οργανισμούς, δημόσιο τομέα, τράπεζες με χαμηλότερο συντελεστή στάθμισης από το συμβαλλόμενο
- Άλλες οντότητες, που είναι αξιολογημένες ως A- ή καλύτερο.

Επομένως, το τμήμα χορήγησης που καλύπτεται από εγγύηση, έχει συντελεστή στάθμισης ανάλογα με την πιστοληπτική ικανότητα του εγγυητή.

Πίνακας 8. Συντελεστές στάθμισης με εγγυητές τα κράτη

Πιστοληπτική ικανότητα	AAA ως AA-	A+ ως A-	BBB+ ως BBB-	BB+ ως B-	Χαμηλότερα από B-	Μη αξιολογούμενες
Συντελεστής στάθμισης	0%	20%	50%	100%	150%	100%

Στον ακόλουθο πίνακα, παρουσιάζονται οι συντελεστές στάθμισης όταν οι εγγυητές είναι τράπεζες και κυβερνητικοί οργανισμοί. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι κανόνες της Βασιλείας II δίνουν το δικαίωμα στον ρυθμιστή να επιλέξει το συντελεστή στάθμισης είτε βάσει της πιστοληπτικής ικανότητας του κράτους εγκατάστασης της τράπεζας ή του δημόσιου οργανισμού, είτε της πιστοληπτικής ικανότητας των ιδίων των οντοτήτων. Στην εναλλακτική 1 όλες οι τράπεζες μιας χώρας έχουν συντελεστή στάθμισης μια βαθμίδα χαμηλότερα από αυτό της χώρας εγκατάστασης. Στην εναλλακτική 2 χρησιμοποιείται η πιστοληπτική ικανότητα της ίδιας της τράπεζας. Η εποπτική αρχή καλείται να επιλέξει και να εφαρμόσει μια από τις δύο επιλογές. Η επιλογή μιας εναλλακτικής για τις τράπεζες δε δεσμεύει τον ρυθμιστή να επιλέξει την ίδια εναλλακτική και για τους δημόσιους οργανισμούς.

Πίνακας 9. Συντελεστές στάθμισης τραπεζών / δημόσιων οργανισμών

Εναλλακτική 1						
Πιστοληπτική ικανότητα κράτους	AAA ως AA-	A+ ως A-	BBB+ ως BBB-	BB+ ως B-	Χαμηλότερα από B-	Μη αξιολογούμενες
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	150%	100%
Εναλλακτική 2						
Πιστοληπτική ικανότητα οντότητας	AAA ως AA-	A+ ως A-	BBB+ ως BBB-	BB+ ως B-	Χαμηλότερα από B-	Μη αξιολογούμενες

Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	50%	100%	150%	50%
Συντελεστής στάθμισης- Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις	20%	20%	20%	50%	150%	20%

3.7 Οι επιπτώσεις της Βασιλείας II στην Ελλάδα

Έως και 300-400 εκατομμύρια ευρώ επιπρόσθετο κεφάλαιο θα υποχρεωθούν οι ελληνικές τράπεζες να δεσμεύσουν λόγω της εφαρμογής της Βασιλείας II. Βέβαια σε ορισμένες περιπτώσεις ίσως να προκύψουν και οφέλη, καθώς θα απελευθερωθεί και κεφάλαιο λόγω της νέας σύνθεσης των χαρτοφυλακίων των δανείων.

Σύμφωνα με τους κανόνες που έχουν θεσπιστεί και με δεδομένο ότι όλες οι ελληνικές τράπεζες θα ενταχθούν αυτομάτως στην standard έκδοση των 3 επιπέδων που έχουν διαμορφωθεί, προκύπτει ότι θα υπάρξουν αλλαγές στην κεφαλαιακή διάρθρωση των τραπεζών. Στην ουσία οι περισσότερες τράπεζες θα κληθούν να αυξήσουν τους δείκτες κεφαλαιακής τους επάρκειας και το «μη δεσμευμένο» τους κεφάλαιο ώστε να πληρούν τα standards που θέτει η Βασιλεία II.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, η κεφαλαιακή διάρθρωση των τραπεζών θα μεταβληθεί και κατ' ουσία οι περισσότερες τράπεζες θα διαθέτουν λιγότερα κεφάλαια από αυτά που εμφανίζουν. Στο πλαίσιο αυτό εκτιμάται ότι η Εθνική Τράπεζα θα συμβάλει σε μικρή απελευθέρωση κεφαλαίου περί τα 50 εκατομμύρια ευρώ. Στην Alpha θα προκύψει επιβάρυνση περίπου 80 εκατομμύρια ευρώ, στην ΑΤΕ αναμένεται να κινηθεί μεταξύ 50 έως 100 εκατομμύρια ευρώ, στην Εμπορική περίπου 50 εκατομμύρια ευρώ. Κερδισμένες θα είναι οι τράπεζες με μεγάλα χαρτοφυλάκια στεγαστικών (λόγω των υψηλών εξασφαλίσεων), ενώ θα εμφανίσουν απώλειες όσες διαθέτουν μεγάλα ποσοστά δανείων σε επιχειρηματικά και υπό όρους στα καταναλωτικά.

3.8 Λίγα λόγια και για την Βασιλεία III

Το σοκ που δημιούργησε η χρηματοοικονομική κρίση οδήγησε την επιτροπή της Βασιλείας σε ένα νέο πλαίσιο ρύθμισης της τραπεζικής αγοράς, με στόχο την ενδυνάμωσή της απέναντι σε αντίστοιχα μελλοντικά συμβάντα. Όταν το 2007 ξέσπασε η παγκόσμια χρηματοοικονομική «αναταραχή» (turmoil) το νέο, τότε, πλαίσιο της Βασιλείας II δεν είχε εφαρμοστεί παρά σε ελάχιστες χώρες. Η εφαρμογή του από το σύνολο των κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έγινε το 2008, παράλληλα με τη μετεξέλιξη της αναταραχής σε χρηματοοικονομική κρίση.

Στην μετεξέλιξη αυτή συνετέλεσε το γεγονός ότι τα ιδρύματα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού τομέα είχαν ανεπαρκή περιθώρια ρευστότητας, τα κεφάλαιά τους

δεν κάλυπταν ικανοποιητικά τους αναληφθέντες κινδύνους, παρουσίασαν ιδιαίτερα εκτεταμένη μόχλευση, και χαρακτηρίζονταν από συμπεριφορά που επιτείνει τις διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου (υπερκυκλική) - υπήρχαν δε σημαντικές διασυνδέσεις μεταξύ ιδρυμάτων με συστημική σημασία.

Το διεθνές πλαίσιο εποπτείας των τραπεζών, όπως αυτό είχε διαμορφωθεί από τους κανόνες της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας (Basel Committee on Banking Supervision - BCBS), είχε λοιπόν σημαντικές ελλείψεις, αφού δεν απέτρεφε τις αδυναμίες αυτές. Καθώς οι αδυναμίες αυτές δεν αντιμετωπίζονταν με το πλαίσιο της Βασιλείας II, η BCBS εξέδωσε, από τον Ιούλιο του 2009 και μετά, σειρά συμπληρωματικών συστάσεων, κανόνων κ.λπ., το σύνολο των οποίων είναι γνωστοί ως «Βασιλεία III».

Οι κανόνες αυτοί καλύπτουν τις παρακάτω περιοχές:

- **Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Χαρτοφυλακίου Συναλλαγών**

Από την αρχή της κρίσης έγινε σαφές ότι κίνδυνοι, οι οποίοι ενυπάρχουν στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών των τραπεζών (trading book), είχαν υποεκτιμηθεί, ιδίως στις περιπτώσεις που αυτοί αφορούσαν είτε σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα, τα οποία είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε αγορές με μικρή συναλλακτική δραστηριότητα, είτε ανοίγματα έναντι εταιρειών ειδικού σκοπού. Η Βασιλεία III επιτυγχάνει μια πιο ακριβή αποτύπωση των κινδύνων που απορρέουν από τις εμπορικές δραστηριότητες (trading activities) των τραπεζών, καθώς αυξάνει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών κατά τρεις με τέσσερις φορές, κατά μέσο όρο, σε σχέση με αυτές που προβλέπονταν από το προηγούμενο πλαίσιο.

- **Ρευστότητα**

Η υποεκτίμηση των αναληφθέντων κινδύνων από τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στις συγκεκριμένες αγορές οδήγησε σε αύξηση της αβεβαιότητας και σε δυσλειτουργίες των αγορών χρήματος με αρνητικές επιπτώσεις για τις τράπεζες που στηρίζονταν υπερβολικά σε αυτές για άντληση ρευστότητας. Είναι γνωστή η περίπτωση της Northern Rock, όπου μια τράπεζα με ισχυρή κεφαλαιακή βάση αναγκάστηκε να προσφύγει στο κράτος για να καλύψει τις ανάγκες της σε ρευστότητα, καθώς οι αγορές χρήματος στις οποίες στηριζόταν, υπερβολικά, για τη χρηματοδότησή της ουσιαστικά, δεν λειτουργούσαν.

Το νέο πλαίσιο περί ρευστότητας εισάγει δύο δείκτες αξιολόγησης της ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων:

α) Το Δείκτη Κάλυψης Ρευστότητας, ο οποίος προβλέπει ότι οι τράπεζες θα πρέπει να διαθέτουν ανά πάσα στιγμή επαρκή αποθέματα ρευστών ή εύκολα ρευστοποιήσιμων

περιουσιακών στοιχείων, ώστε να μπορούν να «επιβιώσουν» υπό ιδιαίτερα δυσμενείς συνθήκες χρηματοδότησης και

β) το Δείκτη Σταθερής Καθαρής Χρηματοδότησης που διασφαλίζει ισόρροπη δομή χρηματοδότησης με έμφαση στις σταθερές πηγές αυτής.

- **Ίδια Κεφάλαια**

Τα ίδια κεφάλαια αποτελούνται από διάφορα χρηματοοικονομικά μέσα με ειδικά χαρακτηριστικά και, ιδίως χαρακτηρίζονται από τη δυνατότητά τους να απορροφούν ζημιές, που για το λόγο αυτό κατατάσσονται στις κάτωθι κατηγορίες:

-βασικά κύρια (όπως το μετοχικό κεφάλαιο) και βασικά πρόσθετα(όπως υβριδικό τίτλο),

-συμπληρωματικά κύρια(όπως αποθεματικά αναπροσαρμογής) και συμπληρωματικά πρόσθετα(όπως δάνεια μειωμένης εξασφάλισης).

Είναι γνωστό ότι τα ίδια κεφάλαια των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι η βάση της ευρωστίας τους. Είναι, λοιπόν, πολύ σημαντικό να είναι επαρκή τόσο από άποψη ποσότητας όσο και ποιότητας.

Το πλαίσιο της Βασιλείας III καλύπτει και τις δύο αυτές ανάγκες καθώς, αφενός θέτει αυστηρά κριτήρια για τα χρηματοοικονομικά μέσα που θα μπορούν να περιλαμβάνονται στις διάφορες κατηγορίες των ιδίων κεφαλαίων και αφετέρου αυξάνει τις απαιτήσεις ιδίων κεφαλαίων ως προς το Σταθμισμένο κατά Κίνδυνο Ενεργητικό (Σ.Κ.Ε.), τόσο για το σύνολό τους όσο και, ιδιαίτερα, για τις κατηγορίες με την μεγαλύτερη ικανότητα απορρόφησης ζημιών.

Ειδικότερα καθορίζεται ότι τα «καλύτερης ποιότητας» κεφάλαια, τα οποία αντιπροσωπεύονται από τα κεφάλαια που αποτελούν περιουσία των μετόχων και τα οποία απορροφούν πλήρως ζημιές, τόσο κατά τη λειτουργία όσο και σε περίπτωση παύσης λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος, δεν πρέπει να αποτελούν ποσοστό μικρότερο του 4,5% Σ.Κ.Ε. Το όριο αυτό δε, θα πρέπει να τηρείται μετά την αφαίρεση από την περιουσία των μετόχων των στοιχείων που σήμερα αφαιρούνται από το σύνολο είτε των ιδίων κεφαλαίων είτε των βασικών ιδίων κεφαλαίων.

Σημαντική από σημειολογικής απόψεως είναι και η μετονομασία των βασικών κυρίων κεφαλαίων από «Core Tier 1» σε «Common Equity Tier» που θα μπορούσε να αποδοθεί ως «Περιουσιακά Στοιχεία Κοινών Μετόχων».

Επιπλέον, η Βασιλεία III προβλέπει την τήρηση ενός «περιθωρίου διατήρησης κεφαλαίων», που ανέρχεται σε 2,5% επί του Σ.Κ.Ε. και αποτελείται εξολοκλήρου από περιουσιακά στοιχεία των μετόχων. Το περιθώριο αυτό θα χρησιμοποιείται για την απορρόφηση ζημιών σε περιόδους οικονομικής δυσπραγίας, η δε μείωσή του θα οδηγεί σε αναλογικά αυξανόμενους περιορισμούς στη διανομή μερίσματος, «μπόνους» στο προσωπικό κ.λπ.

Συμπληρωματικά προς το «περιθώριο διατήρησης κεφαλαίων» θα λειτουργεί το «αντικυκλικό περιθώριο», το οποίο θα αυξομειώνεται εντός της κλίμακας 0 - 2,5% επί του Σ.Κ.Ε., ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες. Σκοπός του περιθωρίου αυτού είναι να αντιμετωπισθεί η υπερκυκλική συμπεριφορά των τραπεζών, ήτοι η «βίαιη» απομόχλευση (deleveraging) σε περιόδους ύφεσης μετά από ανεξέλεγκτη πιστωτική επέκταση σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης.

Τα συνολικά εποπτικά ίδια κεφάλαια θα πρέπει να ανέρχονται σε 10,5% του Σ.Κ.Ε. περιλαμβανομένου του περιθωρίου διατήρησης, εξαιρουμένου του αντικυκλικού περιθωρίου.

- **Μόχλευση**

Ανασταλτικά έναντι της υπερκυκλικότητας της συμπεριφοράς των τραπεζών αναμένεται να λειτουργήσει και το όριο που θα εισαχθεί για τον Δείκτη Μόχλευσης. Ο εν λόγω δείκτης θα υπολογίζεται ως ο λόγος των βασικών ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του ενεργητικού, περιλαμβανομένων των ανοιγμάτων εκτός ισολογισμού και των θέσεων σε παράγωγα, και δεν θα πρέπει να υπερβαίνει ένα ανώτατο όριο, το οποίο αρχικά προτείνεται να ανέρχεται σε 3%.

Η υποχρέωση τήρησης του ορίου αυτού, θα διασφαλίζει ότι οι τράπεζες δεν θα αυξάνουν το δανεισμό τους υπέρμετρα. Θα αποθαρρύνει, επίσης, την επιλεκτική χρήση κανονιστικών ρυθμίσεων (regulatory arbitrage) που ενδεχομένως να επηρέαζαν τον, υπολογιζόμενο με βάση το Σ.Κ.Ε., Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας, ενώ αντιμετωπίζει εν μέρει και τον «κίνδυνο υποδείγματος» από μη σωστή απεικόνιση του κινδύνου στη στάθμιση των στοιχείων ενεργητικού.

Τέλος επισημαίνεται ότι αν και ήδη έχει αποφασισθεί ότι τα ιδρύματα του χρηματοπιστωτικού τομέα συστημικής σημασίας οφείλουν να ακολουθούν πιο αυστηρούς κανόνες, π.χ. θα έχουν αυξημένες κεφαλαιακές απαιτήσεις, οι σχετικοί κανόνες δεν έχουν δημοσιοποιηθεί ακόμη, κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος.

3.9 Βασιλεία III, τράπεζες και πραγματική οικονομία

Το νέο αυτό πλαίσιο της Βασιλείας θα εφαρμοστεί σταδιακά μέχρι το 2019, ώστε να αποφευχθούν τυχόν αναταράξεις όχι μόνον στο χρηματοπιστωτικό τομέα αλλά και στην πραγματική οικονομία. Ειδικά για την εφαρμογή των κανόνων αναφορικά με τη ρευστότητα και τη μόχλευση θα προηγηθεί διάστημα παρακολούθησης, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα τελικά εφαρμοζόμενα σχετικά όρια είναι κατάλληλα για να επιτευχθούν οι στόχοι για τους οποίους οι εν λόγω δείκτες υιοθετήθηκαν.

Ένα νέο εποπτικό πλαίσιο επηρεάζει, βεβαίως, τη λειτουργία τραπεζών και τελικά την πραγματική οικονομία. Η κριτική ενάντια σε ένα πιο αυστηρό εποπτικό πλαίσιο συνοψίζεται στην άποψη ότι αν αυξηθούν οι απαιτήσεις θα αυξηθεί το κόστος χρήματος και τελικά η χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας από τις τράπεζες θα μειωθεί, με αποτέλεσμα να επιβραδυνθεί η ανάπτυξη και να μειωθεί η συνολική

παραγωγή της οικονομίας. Κατά την αξιολόγηση των συνεπειών του νέου πλαισίου στην πραγματική οικονομία, όμως, θα πρέπει να συνεκτιμάται το όφελος από τη μείωση της πιθανότητας εμφάνισης νέας κρίσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα, αλλά και από την ένταση της διάχυσης μιας τέτοιας κρίσης, εάν αυτή επέλθει, στην υπόλοιπη οικονομία.

Σε εκθέσεις της B.I.S. (Bank of International Settlements) αναφέρεται ότι η μακροχρόνια επίπτωση αύξησης του Δείκτη Περιουσιακών Στοιχείων Μετόχων, από 7% σε 8% του Σ.Κ.Ε., συνοδευόμενη από κάλυψη των προβλεπόμενων από τη Βασιλεία III δεικτών ρευστότητας εκτιμάται ότι οδηγεί σε καθαρό όφελος αύξησης του προϊόντος ανερχόμενο σε 1,23% σε σχέση με την μακροχρόνια τάση αυτού.

Δεν πρέπει, βεβαίως, να ξεχνάμε ότι η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας δεν εκδίδει διατάξεις που έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση το πλαίσιο αυτό θα πρέπει να «μετουσιωθεί» σε Οδηγία, όπως είχε αντίστοιχα συμβεί με το πλαίσιο της Βασιλείας II που «μετουσιώθηκε» στις Οδηγίες 2006/48 & 49/EK («Capital Requirements Directive» ή εν συντομία CRD). Ήδη, η εν λόγω Οδηγία έχει υποστεί σειρά τροποποιήσεων, με πλέον σημαντικές αυτές που εισάγονται με την Οδηγία 2009/111/EK. («CRD II»). Επίσης, επίκειται η έκδοση νέας Οδηγίας «CRD III» και η ενσωμάτωση της Βασιλείας III θα γίνει μέσω της υπό διαμόρφωση «CRD IV».

Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι το νέο αυτό πλαίσιο θα εφαρμοστεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση από τους εθνικούς επόπτες σε συνεργασία με τις νέες Ευρωπαϊκές Αρχές Εποπτείας, αλλά και με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου. Η λειτουργία των νέων αυτών αρχών θα αρχίσει από 1.1.2011 και θα ενισχύσει τη συνεργασία και ομοιόμορφη εφαρμογή των εποπτικών κανόνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα πιστωτικά ιδρύματα σήμερα παρέχουν πληθώρα πιστωτικών προϊόντων έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πιστούχων με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Έτσι εκτός από τα προϊόντα που προορίζονται για τους καταναλωτές όπως τα προσωπικά δάνεια και τα στεγαστικά υπάρχουν και αρκετές λύσεις για τις επιχειρήσεις που θέλουν να χρηματοδοτήσουν τα επενδυτικά τους σχέδια. Οι κυριότερες διαφορές ως προς τις εναλλακτικές λύσεις που προσφέρονται αφορούν την λήψη εξασφαλίσεων και την επεξεργασία των διαθέσιμων πληροφοριών εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η διαθεσιμότητα των χρηματοδοτήσεων, και της πρόσφατης εξωτερικής χρηματοδότησης, κυρίως προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) είναι ένα θέμα που έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον της ακαδημαϊκής έρευνας ενώ απασχολεί και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε όλη τον κόσμο (Berger et al 2006). Προκειμένου να κατανοήσουμε τους θεσμούς των αγορών στις αναπτυσσόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες που παρέχουν τα απαραίτητα δανειακά κεφάλαια απαραίτητη είναι η εξοικείωση και με την διεθνή βιβλιογραφία. Σύμφωνα με την διεθνή εμπειρία υπάρχουν διάφορες τεχνικές οι οποίες εξατομικεύονται στις ανάγκες των επιχειρήσεων και των καταναλωτών ενώ η δομή του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο στον καταμερισμό των διαθέσιμων κεφαλαίων.

Ενότητα 4.**Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα****4.1 Γενικά στοιχεία**

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα σήμερα αποτελείται από ιδρύματα τόσο εγχώρια όσο και από υποκαταστήματα ξένων τραπεζών. Τα ελληνικά ιδρύματα όπως δείχνει και ο πίνακας πιο κάτω ανέρχονται σε 19 (χωρίς να υπολογίζουμε και τις 16 συν/κες τράπεζες και συνεταιριστικά ιδρύματα που λειτουργούν σήμερα). Το δίκτυό τους είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο καθώς σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών αποτελείται από 4.163 καταστήματα (1.503 στην Αττική, 381 στην Θεσσαλονίκη και 1.750 στην υπόλοιπη χώρα) στα οποία απασχολούνται 57.737 άτομα προσωπικό. Στα ανωτέρω ιδρύματα πρέπει να προστεθούν και τα 14 πιστωτικά ιδρύματα που προέρχονται από χώρες μέλη της ΕΕ (απασχολούν 5.605 άτομα προσωπικό) διαθέτοντας ένα δίκτυο 287 καταστημάτων σε όλη την χώρα. Η τελευταία κατηγορία πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιείται στην χώρα μας, ως προς την προέλευση, είναι τα ιδρύματα από μη μέλη της ΕΕ τα οποία αριθμούν 3 καταστήματα στην Αττική με 33 άτομα προσωπικό.

Συνολικά στην χώρα μας, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία (2009) της ΕΕΤ απασχολούνται 66.969 άτομα προσωπικό στον τραπεζικό κλάδο όντας καταναμημένα σε 4.163 καταστήματα σε όλη την Ελλάδα. Τα ιδρύματα αυτά διατηρούν εκτός από το εκτεταμένο δίκτυο καταστημάτων και ένα σημαντικό αριθμό ΑΤΜ τα οποία ανήλθαν σε 7.624 το 2009 από 7.575 το 2008 και 7.270 το 2007.

4.2 Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα απέναντι στην Ευρωπαϊκή πραγματικότητα

Συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27, η χώρα μας έχει μεγάλα περιθώρια επέκτασης καθώς το δίκτυο των καταστημάτων των Τραπεζών που διαθέτει είναι μεγαλύτερο των χωρών, όπως η Δανία, η Τσεχία, η Ιρλανδία, η Ουγγαρία, η Ολλανδία, η Αυστρία, Σλοβακία, Φιλανδία και Σουηδία. Πιο συγκεκριμένα λόγω πληθυσμιακών διαφορών καλύτερο μέτρο σύγκρισης αποτελεί η σύγκριση του αριθμού των καταστημάτων ανά κάτοικο καθώς στην Ευρώπη των 27 χωρών αντιστοιχεί 0,00045 καταστήματα ανά κάτοικο, την στιγμή που στην Ελλάδα το νούμερο αυτό είναι 0,000375 περίπου.

Η μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Γερμανία, κινείται σε χαμηλότερα επίπεδα από την χώρα μας, ενώ η χώρα με τον μεγαλύτερο αριθμό καταστημάτων στην Ένωση είναι η Ισπανία (0,000966 καταστήματα ανά κάτοικο για το 2009). Η διαφοροποιήσεις αυτές ερμηνεύονται μερικώς βάσει των διαφορών που παρατηρούνται ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την εξάπλωση της χρήσης ηλεκτρονικών υπηρεσιών ή άλλα πολιτιστικά κριτήρια.

Πίνακας 10. Αριθμός Τραπεζών, Υποκαταστημάτων & Υπαλλήλων

Στοιχεία 31-12-2009	Τράπεζες			Υποκαταστήματα ¹			Προσωπικό ^{1,2}		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
	Πιστωτικά Ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	19	20	20	3.431	3.634	3.644	53.773	58.296
Υποκαταστήματα αλλοδαπής	27	30	29	300	286	327	6.451	6.665	5.605
Συνεταιριστικές Τράπεζες	16	16	16	115	169	126	1.060	1.204	1.293
Τράπεζα της Ελλάδος ³				87	65	65	2.763	2.494	2.334
Σύνολο	62	66	65	3.933	4.154	4.162	64.047	68.659	66.969

1 Στοιχεία προερχόμενα από τα τραπεζικά ιδρύματα

2 τακτικό και μη τακτικό προσωπικό

3 στα υποκαταστήματα περιλαμβάνονται πρακτορεία και θυρίδες

Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Πίνακας 11. Δίκτυο Αυτόματων Ταμειολογιστικών Μηχανών

Στοιχεία 31-12-2009 ¹	2007	2008	2009
	Πιστωτικά Ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα	6.653	6.906
Υποκαταστήματα αλλοδαπής	413	441	437
Συνεταιριστικές Τράπεζες	204	228	228
Σύνολο	7.270	7.575	7.624

1 Στοιχεία προερχόμενα από τα τραπεζικά ιδρύματα

Πηγή: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

Εκτός από την σημαντική αύξηση στον αριθμό τόσο του απασχολούμενου προσωπικού όσο και του αριθμού των υποκαταστημάτων σήμερα παρατηρείται και μία ευρεία εξάπλωση των ATM καθώς κατά την τελευταία τριετία η μέση αύξηση του αριθμού τους ανήλθε σε 5%.

4.3 Η σημασία του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος για το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

Η σημασία του τραπεζικού τομέα στην χώρα μας καταδεικνύεται και από ένα ακόμα σημαντικό γεγονός. Στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών σήμερα διαπραγματεύονται οι μετοχές 14 τραπεζικών ιδρυμάτων των οποίων η κεφαλαιοποίηση υπερβαίνει το 50% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του FTSE 20. Η πορεία των μετοχών των τραπεζικών ιδρυμάτων αυτών είναι καθοριστική για την συνολική πορεία του χρηματιστηρίου καθώς όπως βλέπουμε και στον παρακάτω πίνακα, το beta είναι σημαντικά υψηλότερο από την μονάδα για την πλειοψηφία των μετοχών.

Πίνακας 12. Το ύψος του beta για τα εισηγμένα στο Χ.Α.Α. πιστωτικά ιδρύματα.

A/A	Πιστωτικό Ίδρυμα	Risk Beta
1	Τράπεζα Αττικής	0,9274
2	Γενική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ	1,304
3	Τράπεζα της Ελλάδος	0,5386
4	Τράπεζα Πειραιώς	1,6139
5	Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος	0,8133
6	Proton Bank	2.2653
7	MARFIN Εγνατία Τράπεζα	1,0961
8	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος Α.Τ.Ε.	1,1573
9	Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Επιχείρηση ΛΙΜΙΤΕΔ	1,4548
10	ALPHA Τράπεζα ΑΕ	1,3932
11	EFG	1.5371
12	MARFIN POPULAR BANK	1.3008
13	Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος	0,6725
14	Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	1,4416

Στοιχεία Ναυτεμπορική (21-1-2011)

Η σημασία της μέτρησης του beta καταδεικνύει και την επιρροή που ασκούν οι μετοχές του τραπεζικού κλάδου

Πίνακας 13. Γενικός Δείκτης & Δείκτης Τραπεζικού Κλάδου Χρηματιστηρίου Αθηνών

Περίοδος	Γενικός Δείκτης ΧΑΑ				Τραπεζών			
	Δεκεμβρίου	Μεταβολή			Δεκεμβρίου	Μεταβολή		
		Προηγούμενου Έτους	Προηγούμενης Περιόδου			Προηγούμενου Έτους	Προηγούμενης Περιόδου	
2006	4394,1	19,9	19,9	19,9	6194,5	23,9	23,9	23,9
2007	5178,8	17,9	17,9	17,9	7296,4	17,8	17,8	17,8
2008	1786,5	-65,5	-65,5	-65,5	1899,4	-74	-74	-74
2009	2196,2	22,9	22,9	22,9	2661,7	40,1	40,1	40,1
2010	2048,3	-6,7	-15,1	-6,7	2315,2	-13	31,2	-13

4.4 Καταθέσεις

Σήμερα η συνεχής ανασφάλεια που έχει προκληθεί στους κατοίκους της χώρας για πιθανή αναδιάρθρωση του Ελληνικού χρέους με τις επακόλουθες συνέπειες στα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας οδήγησαν πολλούς από τους καταθέτες στην απόσυρση των χρημάτων τους από την χώρα. Το γεγονός αυτό κατά το τελευταίο διάστημα έχει ενταθεί παρά το γεγονός ότι από τα 20 πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την χώρα, τα 19 συμμετέχουν στο Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων. Η συμμετοχή αυτή εξασφαλίζει τις καταθέσεις μέχρι 100.000,00€ ανά λογαριασμό και πελάτη. Τα ιδρύματα που συμμετέχουν στο ταμείο αυτό είναι τα παρακάτω:

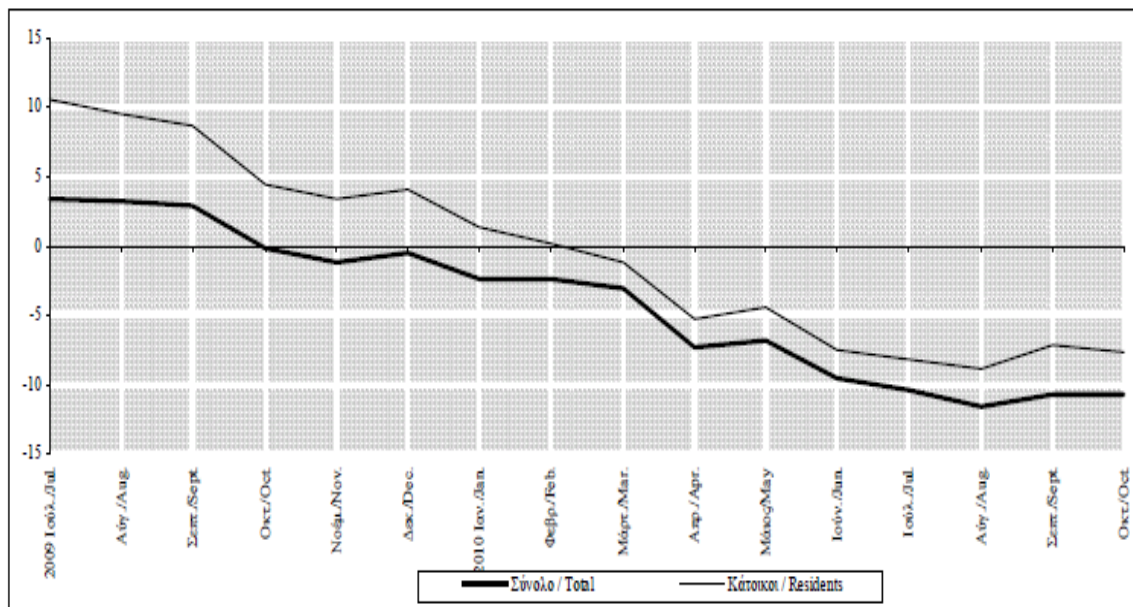
1. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος
2. AEGEAN BALTIC BANK
3. ALPHA BANK
4. Τράπεζα Αττικής
5. Γενική τράπεζα της Ελλάδος
6. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
7. Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος
8. Εμπορική Credicom
9. Επενδυτική Τράπεζα της Ελλάδος
10. EFG EUROBANK ERGASIAS
11. MARFIN ΕΓΝΑΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ
12. MILLENIUM BANK
13. Πανελλήνια Τράπεζα
14. Τράπεζα Πειραιώς
15. PROTON Τράπεζα
16. PROBANK
17. FBB Πρώτη Επιχειρηματική Τράπεζα
18. Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος
19. T BANK

Επίσης στο ταμείο συμμετέχουν το σύνολο των Συνεταιριστικών Τραπεζών καθώς και τα παρακάτω υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων με έδρα χώρα εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης :

1. Bank of America N.A
2. KEDR BANK ATHENS
3. BANK SADERAT IRAN
4. INTENSA SANPAOLO BANK ALBANIA – GREEK BRANCH
5. T.C. ZIRAAT BANKASI A.S.

Παρά την συμμετοχή λοιπόν ενός μεγάλου αριθμού ιδρυμάτων στο παραπάνω ταμείο το ύψος των καταθέσεων από το σύνολο των ιδρυμάτων στην χώρα μας, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, παρουσιάζει σημαντική πτώση το τελευταίο έτος.

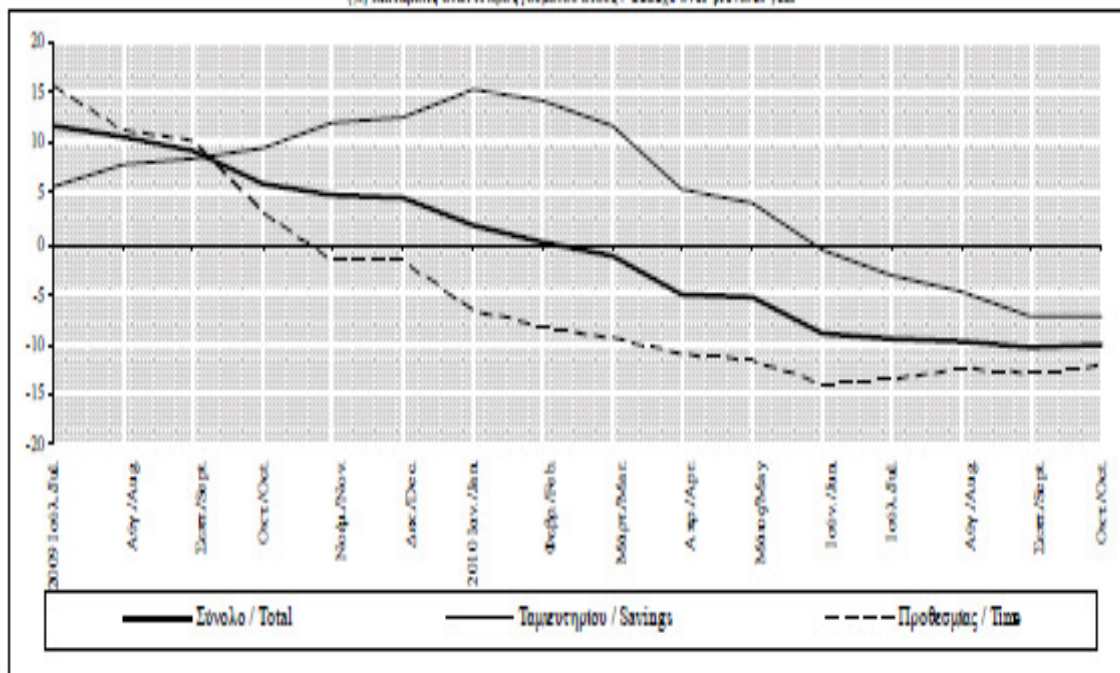
(%) Μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους / Change over previous year

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Πιο αναλυτικά κατά τον μήνα Ιούνιο, σύμφωνα με τα στοιχεία της τράπεζας της Ελλάδος πάλι, η μείωση στο σύνολο των καταθέσεων των νοικοκυριών άγγιξε ακόμα και το 15%.

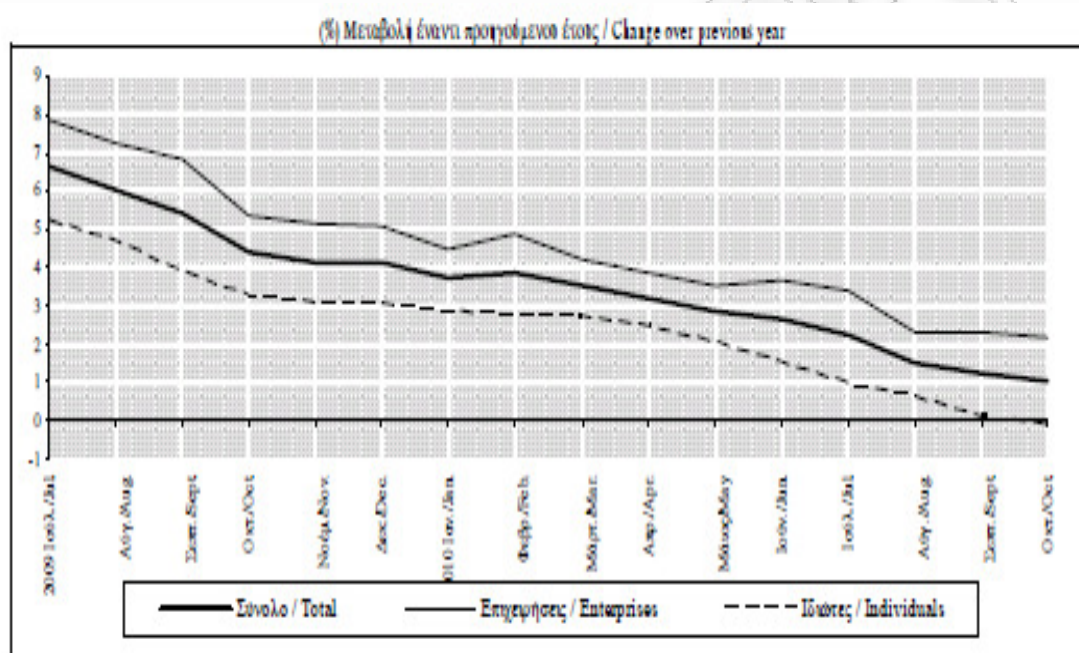
(%) Μεταβολή έναντι προηγούμενου έτους / Change over previous year

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

4.5 Χορηγήσεις

Η συνεχής εκροή καταθέσεων προς το εξωτερικό είχε σαν συνέπεια τη σημαντική μείωση των διαθεσίμων των ιδρυμάτων. Αυτό είχε σαν συνέπεια την μη ύπαρξη σημαντικών περιθωρίων για πιστωτική επέκταση. Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος οι χορηγήσεις κατά το τελευταίο έτος παρουσίασαν σημαντική πτώση γεγονός το οποίο αφενός επηρεάζει το μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας αφετέρου ενέχει τον κίνδυνο για σημαντική συρρίκνωση του κλάδου τα επόμενα χρόνια.

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ενότητα 5.

Δείγμα / Μεθοδολογία/ Μοντέλο

5.1 Δείγμα- Περίοδος

Σε αυτό το σημείο μπορούμε να υπενθυμίσουμε τον σκοπό της παρούσας διπλωματικής. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να μελετηθούν οι παράγοντες εκείνοι που προσδιορίζουν τη σύνθεση των δανειακών χαρτοφυλακίων των πιστωτικών ιδρυμάτων στη χώρα μας. Η μελέτη της επίδρασης των παραγόντων αυτών μπορεί να οδηγήσει σε συγκρίσεις με αντίστοιχα αποτελέσματα σε άλλες χώρες έτσι ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα τόσο για χρήση από τις διοικήσεις των τραπεζικών ιδρυμάτων όσο και από τις εποπτικές αρχές της χώρας.

Προκειμένου τα αποτελέσματα να έχουν την μεγαλύτερη δυνατή αξιοπιστία, επιδιώχθηκε η δημιουργία ενός δείγματος αποτελούμενο από το σύνολο των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι ενεργά στην χώρα μας κατά την τρέχουσα περίοδο. Για τον λόγο, αυτό στην δημιουργία του δείγματος δεν τίθεται κανένα κριτήριο ως προς την επιλογή των ιδρυμάτων που θα μελετηθούν. Σήμερα δραστηριοποιούνται στην χώρα μας 20 πιστωτικά ιδρύματα με έδρα την Ελλάδα, 29 υποκαταστήματα της αλλοδαπής καθώς και 16 συνεταιριστικές τράπεζες. Μοναδικό κριτήριο επιλογής των ιδρυμάτων που θα συμμετέχουν στο δείγμα μας είναι η διαθεσιμότητα στοιχείων τόσο για το ύψος των χρηματοδοτήσεων ανά κατηγορία πιστούχου όσο και για την παροχή αξιόπιστων χρηματοοικονομικών στοιχείων με την μορφή ισολογισμών. Δεν τέθηκε κανένα κριτήριο αναφορικά με την διάρκεια παρουσίας τους, το μέγεθος τους, την κερδοφορία τους ή την χώρα εγκατάστασης τους.

Προκειμένου να γίνει η συλλογή των στοιχείων από μία έγκυρη πηγή, γίνεται χρήση της βάσης δεδομένων της BankScore. Το αποτέλεσμα της αναζήτησης, οδήγησε στην επιλογή ενός περιορισμένου σε μέγεθος δείγματος αποτελούμενο από 15 ιδρύματα των οποίων τα στοιχεία ήταν διαθέσιμα. Τα ιδρύματα αυτά αν και δεν αποτελούν το σύνολο του τραπεζικού κλάδου της χώρας, είναι ένα ικανοποιητικό μέγεθος καθώς αντιπροσωπεύουν, σύμφωνα με την Ελληνική Ένωση Τραπεζών, το 98% των υπό λειτουργία καταστημάτων (σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών). Τα ιδρύματα αυτά παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 14. Τα πιστωτικά ιδρύματα του δείγματος

Πιστωτικά Ιδρύματα Δείγματος	
1. ALPHA BANK	9. MARFIN ΕΓΝΑΤΙΑ
2. T BANK	10. MILLENIUM
3. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	11. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
4. ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	12. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
5. ΕΜΠΟΡΙΚΗ	13. PROBANK
6. FIRST BUSINESS BANK	14. PROTON
7. EFG	15. ΤΤ
8. ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	

Προκειμένου να έχουμε μία σαφή εικόνα για τον τρόπο που οι παράγοντες που θα επιλεγούν επηρεάζουν την παροχή πιστώσεων εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας μας, ιδίως στην τρέχουσα οικονομική συγκυρία θα γίνει μελέτη των στοιχείων που είναι διαθέσιμα για την χρονική περίοδο μεταξύ 2006 και 2009. Η επιλογή αυτή δεν είναι τυχαία καθώς μέχρι το 2008 το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα γνώρισε σημαντική ανάπτυξη με συνέπεια να παρατηρηθεί αλματώδης πιστωτική επέκταση με σημαντική άνθηση της κερδοφορίας. Μετά την κατάρρευση όμως του τραπεζικού συστήματος στην Αμερική λόγω των subprime στεγαστικών δανείων και την

μετάδοση του πανικού στις διεθνείς αγορές, σε συνδυασμό και με την κρίση χρέους που εκδηλώθηκε κατά το τελευταίο έτος στην χώρα μας, τα στοιχεία της περιόδου 2008-2009 αντικατοπτρίζουν την αντίδραση του τραπεζικού συστήματος στις ραγδαίες εξελίξεις στον χώρο κάνοντας την επιλογή της χρονικής περιόδου κατάλληλη.

5.2 Μεταβλητές

Σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν την παροχή πιστώσεων εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι παράγοντες αυτοί συνοψίζονται τόσο στο μέγεθος των πιστωτικών ιδρυμάτων, στο ιδιοκτησιακό τους καθεστώς και στα χρηματοοικονομικά τους χαρακτηριστικά (δηλ ύψος καταθέσεων, ενεργητικού, ιδίων κεφαλαίων, καθαρών κερδών και προβλέψεων), όσο και στην πορεία της εθνική οικονομίας εκφρασμένη από την εξέλιξη του Α.Ε.Π. της χώρας.

Όπως γίνεται αντιληπτό από τους παράγοντες αυτούς, οι πρώτοι παράγοντες αφορούν ενδογενή χαρακτηριστικά των πιστωτικών ιδρυμάτων ενώ ο τελευταίος δηλ. η εξέλιξη του ΑΕΠ είναι εξωγενές χαρακτηριστικό το οποίο διαμορφώνεται από παράγοντες που δεν επηρεάζονται από τα ιδρύματα της χώρας.

Σε αυτό το σημείο είναι χρήσιμο να αναλυθούν οι μεταβλητές εκείνες που θα χρησιμοποιηθούν στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής.

Ξεκινώντας από τις ενδογενείς μεταβλητές και πιο συγκεκριμένα από το **ιδιοκτησιακό καθεστώς** θα εξεταστούν δύο χαρακτηριστικά της μετοχικής σύνθεσης των υπό εξέταση ιδρυμάτων. Αρχικά θα μελετηθεί κατά πόσο τα ιδρύματα του δείγματος μας ελέγχονται από κάποιον ή κάποιους μετόχους οι οποίοι διατηρούν σημαντικό ποσοστό επί του συνόλου των μετοχών τους. Σύμφωνα με την ανάλυση των Cormier and Magnan (2007), το κρίσιμο ποσοστό που πρέπει να έχει κάποιος στην κατοχή του για να επηρεάσει τις αποφάσεις μίας επιχείρησης είναι το 20% του συνόλου των μετοχών. Το κριτήριο αυτό μπορεί να βοηθήσει στον ορισμό της πρώτης μεταβλητής που αφορά το Widely Held Ownership (WHO). Η μεταβλητή αυτή θα λαμβάνει την τιμή 1 στην περίπτωση κατά την οποία ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο (ανεξαρτήτως αν είναι δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) κατέχει πάνω από το 20% των μετοχών του ιδρύματος. Την τιμή 0 θα τη λαμβάνει στην περίπτωση που το ανωτέρω πρόσωπο κατέχει ποσοστό μικρότερο από 20%. Ο ορισμός της μεταβλητής αυτής θα βοηθήσει και στον διαχωρισμό των ιδρυμάτων εκείνων τα οποία είναι υπό τον έλεγχο τόσο του Ελληνικού Δημοσίου, όσο και άλλων φυσικών ή νομικών προσώπων.

Εκτός όμως από την ύπαρξη εγχώριων μετόχων με ποσοστό που ξεπερνάει το 20% του συνόλου του μετοχικού κεφαλαίου, μεγάλη σημασία έχει να διαχωρίσουμε και την ύπαρξη διεθνών επενδυτών, φυσικών ή νομικών, τα

οποία ασκούν μεγάλη επιρροή στα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας μας μέσω της συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο των τραπεζών. Προκειμένου να καλυφθεί η ανάγκη μελέτης και αυτής της κατηγορίας των ιδρυμάτων θα γίνει χρήση της μεταβλητής του Foreign Ownership (FOW). Η μεταβλητή αυτή, όπως και η WHO, θα είναι δυαδική, δηλαδή θα λαμβάνει την τιμή 1 αν δεν συμμετέχει ξένος επενδυτής στο μετοχικό κεφάλαιο με ποσοστό μεγαλύτερο από το 20%, ενώ θα λαμβάνει τιμή 0 στην περίπτωση που υπάρχει ξένος επενδυτής στο μετοχικό κεφάλαιο με ποσοστό μεγαλύτερο από το 20% .

Η δεύτερη ενδογενής μεταβλητή που θα εξεταστεί αφορά το **μέγεθος** των τραπεζικών ιδρυμάτων του δείγματος. Τα πιστωτικά ιδρύματα κατά την διάρκεια των τελευταίων 100 χρόνων μετασχηματίστηκαν δραστικά καθώς μία σειρά νομοθετικών διατάξεων έκανε υποχρεωτική την συνεργασία μεγάλου μέρους μισθωτών, συνταξιούχων και επιχειρηματιών με συγκεκριμένα τραπεζικά ιδρύματα. Η διαδικασία αυτή αν και άδικη για την πλειοψηφία των τραπεζικών ιδρυμάτων, ιδιαίτερα των ιδιωτικών, έπαψε να ισχύει μόλις πρόσφατα ανοίγοντας τον δρόμο στα ιδιωτικά ιδρύματα για εισχώρηση σε τομείς που μέχρι τώρα ήταν κλειστοί. Συνέπεια του παραπάνω γεγονότος ήταν να διαμορφωθούν ιδρύματα τα οποία γιγαντώθηκαν με την πάροδο του χρόνου. Σκοπός της δεύτερης μεταβλητής είναι να ελέγξει κατά πόσο η διαφορά στο μέγεθος των ιδρυμάτων έχει συνέπειες για την επιλογή δανειοληπτών στην χώρα μας. Για τον λόγο αυτό το ύψος του συνολικού ενεργητικού των ιδρυμάτων θα μετρηθεί και θα συσχετιστεί με την παροχή των διαφόρων μορφών πιστώσεων.

Η τρίτη μεγάλη κατηγορία των ενδογενών μεταβλητών, που θα εξεταστεί για την επιρροή της στην παροχή πιστώσεων αφορά τα **χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά** των υπό εξέταση ιδρυμάτων. Τα στοιχεία αυτά αντικατοπτρίζουν την πραγματική κατάσταση των πιστωτικών ιδρυμάτων έτσι όπως αυτή διαμορφώθηκε κατά την διάρκεια της τρέχουσας χρηματοοικονομικής κρίσης και προέρχονται από τους ισολογισμούς των ιδρυμάτων. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστα καθώς έχουν ελεγχθεί από ορκωτούς λογιστές και στις περιπτώσεις των εισηγμένων τραπεζών, από τις εποπτικές αρχές.

Το πρώτο χρηματοοικονομικό χαρακτηριστικό που θα εξεταστεί αφορά την διαθέσιμη **ρευστότητα** των τραπεζών, όπως αυτή μετράται από το ύψος των καταθέσεων που συγκεντρώνουν στο παθητικό τους. Προκειμένου να μελετήσουμε τη ρευστότητα των τραπεζών έχουμε εξετάσει όλα τα ήδη των καταθετικών προϊόντων των τραπεζών ανεξαρτήτως διάρκειας, επιτοκίου ή επενδυτή στον οποίο απευθύνονται.

Το δεύτερο χρηματοοικονομικό χαρακτηριστικό που θα εξεταστεί αφορά το ύψος των **ιδίων κεφαλαίων**. Το μέγεθος αυτό, σύμφωνα και με τις επιταγές των κανόνων της Βασιλείας, αποτελεί θεμελιώδες σημείο στην αξιολόγηση της ικανότητας των ιδρυμάτων να παρέχουν πιστώσεις. Βασικός

τροφοδότης κεφαλαίων ενός πιστωτικού ιδρύματος είναι η δημιουργία κερδών. Τα κέρδη αυτά προέρχονται κατά κύριο λόγο, μέχρι πρόσφατα τουλάχιστον, από την τοκοφορία των πιστοδοτήσεων. Σήμερα όμως τα πιστωτικά ιδρύματα στην προσπάθειά τους να μειώσουν τον κίνδυνο που προέρχεται από τις οικονομικές διακυμάνσεις, έχουν στραφεί στην αποκόμιση κερδών από μη τοκοφόρες διαδικασίες. Το συνολικό ύψος των κερδών βοηθά τα πιστωτικά ιδρύματα να διατηρούν μια αυξανόμενη δυνατότητα παροχής πιστώσεων γεγονός που θα ελεγχθεί στην περίπτωση του εγχώριου πιστωτικού συστήματος.

Τελευταίο χρηματοοικονομικό χαρακτηριστικό που θα εξεταστεί και αναμένεται να επηρεάζει σημαντικά το ύψος των προσφερόμενων πιστώσεων είναι το ύψος των χρηματοδοτήσεων που βρίσκονται **σε κάποια κατάσταση καθυστέρησης**. Οι χρηματοδοτήσεις που έχουν προσφερθεί μπορεί κατά την διάρκεια της αποπληρωμής τους να παρουσιάσουν αδυναμία εξυπηρέτησής τους. Η αδυναμία αυτή μπορεί να αφορά είτε την καθυστέρηση κατά ένα μικρό διάστημα για την πληρωμή μίας δόσης ή την καθυστέρηση κάλυψης των τόκων ενός ανακυκλούμενου ορίου. Η αδυναμία αυτή ανάλογα με την διάρκειά της μπορεί να είναι προσωρινή ή οριστική. Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται καθυστερήσεις από μία ημέρα έως 90 ημέρες. Στην συνέχεια οι πιστοδοτήσεις, αν υπερβούν το παραπάνω χρονικό διάστημα περνούν στην επόμενη κατηγορία καθυστερήσεων. Όπως είδαμε στην ενότητα που περιγράφει τις υποχρεώσεις που υπαγορεύουν οι κανόνες της Βασιλείας, όταν υπάρχει αύξηση στον δείκτη των μη εξυπηρετούμενων χρηματοδοτήσεων τότε τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να πραγματοποιήσουν προβλέψεις για τους επισφαλείς πελάτες του. Το ποσό των επισφαλειών είναι ο τελευταίος ενδογενής δείκτης που θα εξεταστεί.

Τέλος ,πέρα από τις ανωτέρω μεταβλητές που θα εξεταστούν στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας, προκειμένου να προσδιοριστούν οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν τη σύνθεση των δανειακών χαρτοφυλακίων των τραπεζών στη χώρα μας, θα εξεταστεί επίσης και η μεταβολή του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Η μεταβολή του Α.Ε.Π. της οικονομίας (ποσοστιαία μεταβολή από το έτος βάσης) επηρεάζει τόσο τις αποφάσεις των τραπεζών της χώρας μας ως προς την παροχή πιστώσεων όσο και των οικονομικών μονάδων, ως προς την πρόσβαση τους στον δανεισμό ,η οποία επηρεάζεται προκυκλικά με τις φάσεις του οικονομικού κύκλου.

5.3 Μεθοδολογία

Προκειμένου να έχουμε μία ξεκάθαρη εικόνα για τον τρόπο που επιλογή δανειακού χαρτοφυλακίου επηρεάζεται από τους παραπάνω παράγοντες ξεχωρίσαμε τον προσφερόμενο δανεισμό σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη αποτελείται από τα επιχειρηματικά δάνεια ανεξαρτήτως μεγέθους του πιστούχου (δεν έγινε διαχωρισμός ΜΜΕ και μεγάλων επιχειρήσεων καθώς τα

παρεχόμενα στοιχεία δεν το επέτρεψαν). Η δεύτερη κατηγορία αποτελείται από τα στεγαστικά δάνεια ενώ στην τελευταία κατηγορία περιλαμβάνονται τα προσωπικά – καταναλωτικά δάνεια.

Για την καλύτερη ερμηνεία των συμπερασμάτων που θα προκύψουν από τα στοιχεία του δείγματος διατυπώθηκαν βασικές υποθέσεις σχετικά με το πρόσημο της επιρροής που αναμένεται να έχει κάθε μία ενδογενής και εξωγενής μεταβλητή στην παροχή κάθε μίας μορφής χορήγησης.

Ξεκινώντας από την συνολικά παρεχόμενη πίστωση προς την αγορά θεωρούμε ότι αυτή επηρεάζεται θετικά από τις ενδογενείς μεταβλητές του μοντέλου (μέγεθος του ιδρύματος, το ύψος των καταθέσεων, την κερδοφορία, τα ίδια κεφάλαια) πλην των σχηματιζόμενων προβλέψεων, ενώ κινείται και στην ίδια κατεύθυνση με την πορεία της οικονομίας της χώρας. Τέλος, η ύπαρξη ενός μεγάλου επενδυτή επηρεάζει αρνητικά την παροχή πιστώσεων ενώ η συμμετοχή ξένων επενδυτών συνεισφέρει θετικά στην παροχή πιστώσεων. Οι παραπάνω παραδοχές μας οδηγούν στην πρώτη υπόθεση:

H1: Η συνολική παροχή πιστώσεων επηρεάζεται θετικά από το μέγεθος, τα καθαρά κέρδη, το ύψος των καταθέσεων, τα ίδια κεφάλαια του κάθε ιδρύματος και την ξένη ιδιοκτησία, ενώ επηρεάζεται αρνητικά από το ύψος των σχηματιζόμενων προβλέψεων και την ύπαρξη σημαντικών επενδυτών ενώ κινείται στην ίδια κατεύθυνση με την πορεία της οικονομίας.

Στην συνέχεια θα εξεταστεί η σχέση μεταξύ της παροχής πιστώσεων προς τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην χώρα μας. Σύμφωνα με αυτήν την υπόθεση θεωρούμε ότι τα μεγαλύτερα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία διαθέτουν επάρκεια καταθέσεων και υψηλή κερδοφορία εστιάζουν περισσότερο σε αυτό το κλάδο των πιστώσεων. Τα ιδρύματα αυτά επηρεάζονται αρνητικά από τον σχηματισμό προβλέψεων ενώ η πορεία της αγοράς είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πορεία των χορηγήσεων αυτών. Τέλος, η ύπαρξη ενός μεγάλου επενδυτή επηρεάζει αρνητικά την παροχή πιστώσεων ενώ η συμμετοχή ξένων επενδυτών συνεισφέρει θετικά στην παροχή πιστώσεων. Οι παραπάνω παραδοχές μας οδηγούν στην δεύτερη υπόθεση

H2: Η παροχή πιστώσεων προς τις επιχειρήσεις επηρεάζεται θετικά από το μέγεθος, τα καθαρά κέρδη, το ύψος των καταθέσεων, τα ίδια κεφάλαια του κάθε ιδρύματος και την ξένη ιδιοκτησία, ενώ επηρεάζεται αρνητικά από το ύψος των σχηματιζόμενων προβλέψεων και την ύπαρξη σημαντικών επενδυτών ενώ κινείται στην ίδια κατεύθυνση με την πορεία της οικονομίας.

Η Τρίτη κατηγορία πιστώσεων αφορά τις χορηγήσεις για κάλυψη των στεγαστικών αναγκών. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές έχουν κάποιες ιδιομορφίες σε σχέση με τις υπόλοιπες μορφές. Αρχικά δεσμεύουν μεγάλα κεφάλαια, με μικρό επιτόκιο για ένα σημαντικό διάστημα. Παρά αυτό το προφανές μειονέκτημα συνήθως οι χρηματοδοτήσεις αυτές καλύπτονται από τις ενυπόθηκες εξασφαλίσεις προκειμένου να διασφαλίσουν τον πιστωτή. Τα πιστωτικά ιδρύματα ανάλογα με τον μέγεθος, την ρευστότητα και την κερδοφορία διαμορφώνουν και την πολιτική τους σχετικά με τις χρηματοδοτήσεις αυτές. Όπως και οι άλλες μορφές χρηματοδότησης επηρεάζονται αρνητικά από τον σχηματισμό σημαντικών προβλέψεων, ενώ η μεγέθυνση της οικονομίας δίνει ώθηση στην παροχή στεγαστική πίστης. Τέλος, η ύπαρξη ενός μεγάλου επενδυτή επηρεάζει αρνητικά την παροχή πιστώσεων ενώ η συμμετοχή ξένων επενδυτών συνεισφέρει θετικά στην παροχή πιστώσεων. Οι παραπάνω παραδοχές οδηγούν στην Τρίτη υπόθεση:

H3: Η παροχή πιστώσεων για κάλυψη στεγαστικών αναγκών επηρεάζεται θετικά από το μέγεθος, τα καθαρά κέρδη, το ύψος των καταθέσεων, τα ίδια κεφάλαια του κάθε ιδρύματος και την ξένη ιδιοκτησία, ενώ επηρεάζεται αρνητικά από το ύψος των σχηματιζόμενων προβλέψεων και την ύπαρξη σημαντικών επενδυτών ενώ κινείται στην ίδια κατεύθυνση με την πορεία της οικονομίας.

Η τελευταία μορφή χορήγησης που θα μελετηθεί αφορά την χρηματοδότηση των νοικοκυριών για κάλυψη προσωπικών – καταναλωτικών αναγκών. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές είναι οι πιο επισφαλείς για τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς ενώ αποφέρουν σημαντικά επιτοκιακά έσοδα η μειωμένη λήψη εξασφαλίσεων αυξάνει τις πιθανότητες μη έγκαιρης αποπληρωμής τους. Τέλος, η ύπαρξη ενός μεγάλου επενδυτή επηρεάζει αρνητικά την παροχή πιστώσεων ενώ η συμμετοχή ξένων επενδυτών συνεισφέρει θετικά στην παροχή πιστώσεων. Τα χαρακτηριστικά αυτά μας οδηγούν στην τελευταία υπόθεση:

H4: Η παροχή πιστώσεων για κάλυψη προσωπικών- καταναλωτικών αναγκών επηρεάζεται θετικά από το μέγεθος, τα καθαρά κέρδη, το ύψος των καταθέσεων και τα ίδια κεφάλαια ενώ επηρεάζεται αρνητικά από το ύψος των σχηματιζόμενων προβλέψεων ενώ κινείται στην ίδια κατεύθυνση με την πορεία της οικονομίας.

Οι παραπάνω υποθέσεις μας οδηγούν στην δομή τεσσάρων ξεχωριστών συναρτήσεων στις οποίες εξαρτημένη μεταβλητή αποτελεί το είδος του δανεισμού καθώς και το ύψος του συνολικού δανεισμού ενώ σαν ανεξάρτητες μεταβλητές λαμβάνονται τόσο οι ενδογενείς μεταβλητές όσο και η εξωγενής. Οι συναρτήσεις αυτές παρουσιάζονται στην συνέχεια:

$$f \text{ total} = \{ (\beta_0) + (\beta_1) \text{ χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά} + (\beta_2) \text{ ιδιοκτησιακό καθεστώς} + (\beta_3) \text{ χώρα μητρικής} + (\beta_4) \text{ προβλέψεις} + (\beta_5) \delta \text{ ΑΕΠ} + e_i \} \quad [1.1]$$

$$f \text{ business} = \{ (\beta_0) + (\beta_1) \text{ χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά} + (\beta_2) \text{ ιδιοκτησιακό καθεστώς} + (\beta_3) \text{ χώρα μητρικής} + (\beta_4) \text{ προβλέψεις} + (\beta_5) \delta \text{ ΑΕΠ} + e_i \} \quad [1.2]$$

$$f \text{ house} = \{ (\beta_0) + (\beta_1) \text{ χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά} + (\beta_2) \text{ ιδιοκτησιακό καθεστώς} + (\beta_3) \text{ χώρα μητρικής} + (\beta_4) \text{ προβλέψεις} + (\beta_5) \delta \text{ ΑΕΠ} + e_i \} \quad [1.3]$$

$$f \text{ consumer} = \{ (\beta_0) + (\beta_1) \text{ χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά} + (\beta_2) \text{ ιδιοκ/κο καθεστώς} + (\beta_3) \text{ χώρα μητρικής} + (\beta_4) \text{ προβλέψεις} + (\beta_5) \delta \text{ ΑΕΠ} + e_i \} \quad [1.4]$$

Παραστατικά οι σχέση κάθε μίας μεταβλητής με την παροχή πιστώσεων φαίνεται στον παρακάτω πίνακα

Πίνακας 15. Προσδιοριστικοί παράγοντες ανά μορφή χορήγησης

	Ίδια Κεφάλαια	Μέγεθος	Καταθέσεις	Κερδοφορία	Προβλέψεις	WHO	FOW	ΑΕΠ
Σύνολο πιστώσεων	+	+	+	+	-	-	+	+
Επιχειρηματικά	+	+	+	+	-	-	+	+
Στεγαστικά	+	+	+	+	-	-	+	+
Προσωπικά	+	+	+	+	-	-	+	+

5.4 Δεδομένα και μεταβλητές

Ξεκινώντας από την σύνθεση των δανειακών χαρτοφυλακίων στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η κατανομή των δανείων ανά κατηγορία και ανά ίδρυμα. Για τους στόχους της ερευνητική προσπάθειας έχουν ξεχωριστεί οι βασικές μορφές χορήγησης ενώ στην τελευταία περιλαμβάνεται το σύνολο των χρηματοδοτήσεων ανά ίδρυμα.

Εκτός όμως από τα παραπάνω στοιχεία θα πρέπει να λάβουμε υπόψη και την μεταβολή του ΑΕΠ κατά την περίοδο που εξετάζουμε. Ξεκινώντας από το πρώτο έτος που μελετάμε τα στοιχεία της μεταβολής του ΑΕΠ παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 16. Εξέλιξη του Ελληνικού ΑΕΠ κατά την διάρκεια του δείγματος

ΕΤΟΣ	ΑΕΠ
2006	203.561,00
2007	218.851,00
2008	228.366,00
2009	230.292,00

Πίνακας 16.Παρεχόμενες πιστώσεις των τραπεζών του δείγματος σε χιλιάδες κατά τα έτη 2006-2009.

	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ				ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ				ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ ΠΡΟΣ ΜΕΓΑΛΕΣ				ΣΥΝΟΛΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
ALPHA	3.604,00	4.846,00	6.073,00	6.224,00	8.812,00	11.186,00	13.538,00	13.753,00	20.783,00	26.642,00	31.827,00	32.046,00	32.223,00	42.072,00	50.704,00	51.399,00
ASPIS	1.037,00	1.059,00	1.088,00	1.036,00	135,00	134,00	120,00	121,00	783,00	850,00	920,00	917,00	1.955,00	2.043,00	2.128,00	2.074,00
ATE	795,00	1.072,00	1.639,00	2.002,00	4.032,00	5.082,00	6.140,00	6.762,00	3.440,00	3.862,00	5.120,00	8.009,00	13.512,00	16.744,00	20.854,00	21.910,00
ΑΤΤΙΚΑ	381,00	438,00	411,00	380,00	362,00	481,00	582,00	609,00	1.594,00	1.942,00	2.293,00	2.769,00	2.315,00	2.900,00	3.385,00	3.922,00
EFG	8.211,00	10.580,00	11.738,00	10.306,00	8.527,00	11.270,00	14.884,00	15.412,00	18.169,00	24.820,00	30.666,00	31.861,00	34.046,00	45.639,00	55.878,00	55.837,00
ΕΜΠΟΡΙΚΙ	7.764,00	9.746,00	10.342,00	10.100,00	-3.511,00	16.216,00	1.472,00	1.448,00	8.452,00	9.388,00	12.705,00	12.563,00	18.157,00	20.407,00	24.519,00	24.111,00
FBB	32,00	67,00	88,00	93,00	53,00	156,00	207,00	218,00	764,00	896,00	1.170,00	1.244,00	849,00	1.120,00	1.466,00	1.556,00
GENIKH	1.211,00	1.353,00	1.498,00	1.682,00	1,00	23,00	35,00	48,00	1.707,00	1.976,00	2.571,00	2.583,00	2.920,00	3.294,00	4.148,00	4.006,00
MARFIN	1.018,00	1.515,00	1.999,00	1.955,00	1.008,00	1.782,00	2.165,00	2.458,00	3.907,00	5.738,00	8.266,00	8.815,00	5.798,00	8.854,00	12.206,00	12.907,00
MILLENIUM	415,00	537,00	650,00	658,00	1.294,00	1.580,00	1.884,00	2.012,00	1.209,00	1.891,00	2.341,00	2.485,00	2.920,00	4.008,00	4.875,00	5.155,00
NBG	7.227,00	9.673,00	11.017,00	12.291,00	15.360,00	19.290,00	22.278,00	24.481,00	21.529,00	27.288,00	41.400,00	34.818,00	42.624,00	54.693,00	73.076,00	69.132,00
PEIRAIWS	2.904,00	4.335,00	5.263,00	4.948,00	4.442,00	5.743,00	6.692,00	6.658,00	13.458,00	20.626,00	27.059,00	27.075,00	20.426,00	30.288,00	38.840,00	37.688,00
PROBANK	150,00	180,00	200,00	177,00	227,00	230,00	254,00	264,00	998,00	1.503,00	1.980,00	2.323,00	1.375,00	1.914,00	2.391,00	2.678,00
PROTON	210,00	244,00	205,00	169,00	1,00	0,00	0,00	0,00	769,00	1.159,00	1.019,00	1.122,00	980,00	1.403,00	1.224,00	1.291,00
ΤΤ	1.880,00	1.886,00	1.853,00	1.795,00	4.615,00	4.479,00	4.085,00	3.296,00	596,00	519,00	487,00	455,00	4.802,00	6.023,00	7.004,00	7.902,00

Πηγή :Βάση Δεδομένων Banskope

5.5 Στατιστικό υπόδειγμα

Οι παραπάνω υποθέσεις, καθώς και η πρόσφατη βιβλιογραφία, φανερώνουν ότι δεν υπάρχει σαφής άποψη για τη σχέση μεταξύ των μεταβλητών του υποδείγματος που θα εξεταστεί. Όπως είδαμε αναλυτικά στο κομμάτι της βιβλιογραφικής ανασκόπησης η ακριβής σχέση που υπάρχει μεταξύ αυτών των καθοριστικών παραγόντων του μοντέλου και του ποσού των παρεχόμενων χρηματοδοτήσεων, είτε συνολικά σαν πιστωτικό σύστημα είτε εξατομικευμένα ανά κατηγορία δανείου, δεν είναι προφανής και μόνο υποθέσεις μπορούν να γίνουν. Προκειμένου να καθορίσουμε την σχέση αυτή μεταξύ των μεταβλητών μας θα γίνουν δύο διαδοχικοί υπολογισμοί. Αρχικά θα υπολογίσουμε την συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Στην συνέχεια θα υπολογιστεί η παλινδρόμηση μεταξύ της εξαρτημένης μεταβλητής και των ανεξάρτητων.

Η ανάλυση ξεκινάει με την χρήση του e-views για τον υπολογισμό τη συσχέτισης σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Τα αποτελέσματα φαίνονται στους πίνακες που ακολουθούν. Στον πρώτο πίνακα βλέπουμε την συσχέτιση της συνολικής παροχής πιστώσεων με τις ενδογενείς και εξωγενείς μεταβλητές του υποδείγματος που χρησιμοποιήθηκε. Ξεκινώντας με τις ενδογενείς μεταβλητές και τα χαρακτηριστικά που αφορούν τα χρηματοοικονομικά μεγέθη των ιδρυμάτων, βλέπουμε ότι σύμφωνα με τα αποτελέσματα του υποδείγματος, υπάρχει σημαντικά θετική συσχέτιση της παροχής πιστώσεων με το μέγεθος του κάθε ιδρύματος. Επίσης το ποσό του ύψους των καταθέσεων που διαθέτει κάθε ίδρυμα όσο και το ύψος των ιδίων κεφαλαίων, επιδρούν θετικά στην παροχή πιστώσεων. Τέλος το ύψος των προβλέψεων φαίνεται να μην επιδρά τόσο σημαντικά στις συνολικές χορηγήσεις.

Συνεχίζοντας με τις μεταβλητές που αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς, σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, η ύπαρξη επενδυτών με μεγάλη επιρροή στο διοικητικό συμβούλιο των ιδρυμάτων, και συνεπώς στην λήψη των αποφάσεων, δεν σχετίζεται θετικά με την παροχή πιστώσεων αν και η σχέση μάλλον μικρή μπορεί να χαρακτηριστεί. Αντίθετα η συμμετοχή ξένων επενδυτών στο μετοχικό κεφάλαιο των υπό εξέταση ιδρυμάτων φαίνεται να έχει θετική επίδραση στην παροχή πιστώσεων.

Τέλος, θετικά αλλά μόνο σε μικρό βαθμό φαίνεται να κινείται η συνολική παροχή πιστώσεων με την εξωγενή μεταβλητή μας καθώς μπορεί μεν το πρόσημο να είναι θετικό, η συσχέτιση όμως είναι λιγότερο θετική από ότι με τις άλλες ενδογενείς μεταβλητές.

Πίνακας 18. Correlation μεταξύ συνολικών χρηματοδοτήσεων και μεταβλητών

		SIZE	DEPOSITS	GDP	NET PROFIT	CAPITAL	PROVISIONS	WHO	FWO
Pearson Correlation	TOTAL	,984	,683	,164	,582	,931	-,683	-,359	,197
	SIZE	1,000	,638	,160	,579	,925	-,638	-,304	,221
	DEPOSITS		1,000	,202	,169	,582	-1,000	-,102	,262
	GDP			1,000	-,230	,084	-,202	,000	,000
	NETPROFIT				1,000	,682	-,169	-,347	-,012
	CAPITAL					1,000	-,582	-,455	,041
	PROVISIONS						1,000	-,102	,262
	WHO							1,000	,408
FWO								1,000	

Στην συνέχεια προκειμένου να σχηματιστεί μία πιο ξεκάθαρη εικόνα σχετικά με την επιρροή των επιλεγμένων μεταβλητών στην παροχή πιστώσεων ανά είδος δανείου, επαναλήφθηκε ο υπολογισμός της συσχέτισης με επίπεδο σημαντικότητας 1% και τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 18. Correlation μεταξύ επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων και μεταβλητών

		SIZE	DEPOSITS	GDP	NET PROFIT	CAPITAL	PROVISIONS	WHO	FWO
Pearson Correlation	CORPORATE	,959	,635	,172	,584	,894	-,635	-,390	,229
	SIZE	1,000	,638	,160	,579	,925	-,638	-,304	,221
	DEPOSITS		1,000	,202	,169	,582	-1,000	-,102	,262
	GDP			1,000	-,230	,084	-,202	,000	,000
	NETPROFIT				1,000	,682	-,169	-,347	-,012
	CAPITAL					1,000	-,582	-,455	,041
	PROVISIONS						1,000	-,102	,262
	WHO							1,000	,408
	FWO								1,000

Ξεκινώντας πάλι από τις ενδογενείς μεταβλητές η συσχέτιση των μεταβλητών που αφορούν χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά όπως, το μέγεθος ιδρύματος, σύνολο του ενεργητικού του ιδρύματος, τα ίδια κεφάλαια, οι καταθέσεις και τα καθαρά κέρδη, παραμένει θετικά σημαντική (πλησιάζουν στην πλειοψηφία τους την μονάδα). Παρατηρώντας του δύο παραπάνω πίνακες διαπιστώνουμε ότι η συσχέτιση παραμένει θετική σε όλες τις μεταβλητές, ενώ ο συντελεστής συσχέτισης των καθαρών κερδών με την παροχή επιχειρηματικών δανείων έχει οριακά ενισχυθεί. Το ύψος των προβλέψεων εξακολουθεί να επιδρά αρνητικά στο ύψος των χρηματοδοτήσεων προς τις επιχειρηματικές μονάδες χωρίς όμως να έχει επίδραση σημαντική όσο το μέγεθος του ιδρύματος ή το ύψος των κεφαλαίων.

Σχετικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς η ύπαρξη επενδυτών με σημαντικό μερίδιο στο μετοχικό κεφάλαιο των τραπεζικών ιδρυμάτων (WHO) με σημαντική επιρροή στην λήψη αποφάσεων, έχει αρνητική συμβολή στην λήψη αποφάσεων ενώ η συμμετοχή ξένων επενδυτών σε σημαντικό ποσοστό ενισχύει την παροχή ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις.

Τέλος όσον αφορά την εξωγενή μας μεταβλητή, (ΑΕΠ), η συμβολή του στην παροχή επιχειρηματικών πιστώσεων είναι θετική αλλά περιορισμένη. Είναι αξιοσημείωτο ότι παρατηρείται μία αύξηση της συμβολής της μεταβολής του ΑΕΠ στο ύψος των χρηματοδοτήσεων προς την συγκεκριμένη ομάδα πιστούχων σε σχέση με την επιρροή στο σύνολο των παρεχόμενων πιστώσεων.

Στην συνέχεια θα εξετάσουμε την δεύτερη εξειδικευμένη μορφή χορηγήσεων, αυτή που καλύπτει στεγαστικές ανάγκες. Σύμφωνα με τον πίνακα των αποτελεσμάτων που παρουσιάζεται πιο κάτω κινούνται στην ίδια κατεύθυνση, με διαφορετική ένταση, με τα αποτελέσματα που αφορούσαν τον επιχειρηματικό δανεισμό.

Πίνακας 19. Correlation μεταξύ στεγαστικών χρηματοδοτήσεων και μεταβλητών

	SIZE	DEPOSITS	GDP	NET PROFIT	CAPITAL	PROVISIONS	WHO	FWO
RESIDENTIAL	,940	,595	,117	,655	,960	-,595	-,369	,066
SIZE	1,000	,638	,160	,579	,925	-,638	-,304	,221
DEPOSITS		1,000	,202	,169	,582	-1,000	-,102	,262
GDP			1,000	-,230	,084	-,202	,000	,000
NETPROFIT				1,000	,682	-,169	-,347	-,012
CAPITAL					1,000	-,582	-,455	,041
PROVISIONS						1,000	-,102	,262
WHO							1,000	,408
FWO								1,000

Ξεκινώντας με τα ενδογενή χαρακτηριστικά που αφορούν χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά των ιδρυμάτων βλέπουμε ότι το μέγεθος και τα ίδια κεφάλαια παραμένουν οι σημαντικότερες παράμετροι για την απόφαση χρηματοδότησης με στεγαστικό δάνειο των υπ. πιστούχων. Το ύψος των καταθέσεων εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό θετικό παράγοντα στην παροχή πιστώσεων ενώ το ύψος των καθαρών κερδών εξακολουθεί μεν να αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την παροχή πιστώσεων, η σημασία του όμως είναι περιορισμένη σε σχέση με τα άλλα χρηματοοικονομικά

χαρακτηριστικά. Το ύψος των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις των ιδρυμάτων εξακολουθεί να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην χρηματοδότηση στεγαστικών αναγκών η σημασία του όμως έχει περιοριστεί σε σχέση με αυτήν που είχε στην παροχή επιχειρηματικού δανεισμού.

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του ιδιοκτησιακού καθεστώτος η ύπαρξη ενός μεγάλου επενδυτή δεν ευνοεί την παροχή πιστώσεων για κάλυψη στεγαστικών αναγκών σε αντίθεση με την ύπαρξη ξένων επενδυτών. Η συμβολή των τελευταίων είναι θετική αλλά η συμβολή τους είναι πολύ περιορισμένη ως μηδαμινή.

Επίσης σχετικά με την εξωγενή μας μεταβλητή, η πορεία του ΑΕΠ της χώρας έχει θετική συμβολή στην απόφαση των ιδρυμάτων για παροχή στεγαστικών δανείων η σημασία του όμως είναι αρκετά περιορισμένη.

Τέλος, θα εξεταστεί η επιρροή των ενδογενών και της εξωγενούς μεταβλητής του υποδείγματος στην παροχή εκ μέρους των τραπεζικών ιδρυμάτων δανείων για κάλυψη προσωπικών – καταναλωτικών αναγκών. Τα αποτελέσματα του μοντέλου φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 20. Correlation μεταξύ καταναλωτικών χρηματοδοτήσεων και μεταβλητών

	SIZE	DEPOSITS	GDP	NET PROFIT	CAPITAL	PROVISIONS	WHO	FWO
CONSUMER	,866	,717	,125	,360	,782	-,717	-,223	,340
SIZE	1,000	,638	,160	,579	,925	-,638	-,304	,221
DEPOSITS		1,000	,202	,169	,582	-1,000	-,102	,262
GDP			1,000	-,230	,084	-,202	,000	,000
NETPROFIT				1,000	,682	-,169	-,347	-,012
CAPITAL					1,000	-,582	-,455	,041
PROVISIONS						1,000	-,102	,262
WHO							1,000	,408
FWO								1,000

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται πιο πάνω οι ενδογενείς, χρηματοοικονομικές μεταβλητές διατηρούν την θετική τους επίδραση και σε αυτή την μορφή χορήγησης. Η σημασία του μεγέθους του ιδρύματος και το ύψος των ιδίων κεφαλαίων εξακολουθούν να είναι ο σημαντικότερος παράγοντας στην παροχή πιστώσεων. Στην επόμενη θέση, σε επίπεδο σημαντικότητας, είναι οι καταθέσεις ενώ τα καθαρά κέρδη δεν έχουν σημαντική επιρροή στην παροχή πιστώσεων σε αυτή την κατηγορία. Σημαντική θέση στους παράγοντες που επηρεάζουν την παροχή προσωπικών - καταναλωτικών χρηματοδοτήσεων κατέχει και το ύψος των

σχηματιζόμενων προβλέψεων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του μοντέλου μας οι προβλέψεις έχουν σημαντικά αρνητική επιρροή στην παροχή καταναλωτικών πιστώσεων.

Όσον αφορά τις μεταβλητές που αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς των υπό εξέταση ιδρυμάτων και την συσχέτιση με την παροχή καταναλωτικών πιστώσεων η επίδραση της ύπαρξης μεγάλου εγχώριου επενδυτή εξακολουθεί, όπως και στις άλλες μορφές να είναι αρνητική, αν και σε μικρότερο βαθμό συγκρινόμενη με τις άλλες μορφές χρηματοδοτήσεων, ενώ η ύπαρξη σημαντικών ξένων επενδυτών είναι θετική και πιο σημαντική σε σχέση με τις άλλες μορφές χορηγήσεων.

Τέλος όσον αφορά την εξωγενή μεταβλητή το ύψος του ΑΕΠ έχει θετική συμβολή στην παροχή προσωπικών πιστώσεων αν και η συμβολή αυτή είναι αρκετά περιορισμένη.

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανωτέρω ανάλυση επιβεβαιώνουν μερικώς τις υποθέσεις που κάναμε όταν τέθηκαν οι υποθέσεις που εξετάζονται. Προκειμένου να ελέγξουμε κατά πόσο το μοντέλο μας είναι κοντά στην πραγματικότητα θα κάνουμε χρήση της μεθόδου των Ελαχίστων Τετραγώνων, γνωστή ως Ordinary Least Squares (OLS).

Τα αποτελέσματα θα μας δείξουν αν έχει εκτιμηθεί σωστά η σχέση μεταξύ της εκάστοτε εξαρτημένης μεταβλητής (σύνολο δανείων, επιχειρηματικά δάνεια, στεγαστικά δάνεια, προσωπικά δάνεια) και των ανεξάρτητων μεταβλητών, ενδογενών και εξωγενών.

Οι συναρτήσεις που χρησιμοποιούνται είναι οι κάτωθι :

$$f \text{ total} = \{ (\beta_0) + (\beta_1) \text{ χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά} + (\beta_2) \text{ ιδιοκτησιακό καθεστώς} + (\beta_3) \text{ χώρα μητρικής} + (\beta_4) \text{ προβλέψεις} + (\beta_5) \delta \text{ ΑΕΠ} + e_i \} \quad [1.1]$$

$$f \text{ business} = \{ (\beta_0) + (\beta_1) \text{ χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά} + (\beta_2) \text{ ιδιοκτησιακό καθεστώς} + (\beta_3) \text{ χώρα μητρικής} + (\beta_4) \text{ προβλέψεις} + (\beta_5) \delta \text{ ΑΕΠ} + e_i \} \quad [1.2]$$

$$f \text{ house} = \{ (\beta_0) + (\beta_1) \text{ χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά} + (\beta_2) \text{ ιδιοκτησιακό καθεστώς} + (\beta_3) \text{ χώρα μητρικής} + (\beta_4) \text{ προβλέψεις} + (\beta_5) \delta \text{ ΑΕΠ} + e_i \} \quad [1.3]$$

$$f \text{ consumer} = \{ (\beta_0) + (\beta_1) \text{ χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά} + (\beta_2) \text{ ιδιοκ/κο καθεστώς} + (\beta_3) \text{ χώρα μητρικής} + (\beta_4) \text{ προβλέψεις} + (\beta_5) \delta \text{ ΑΕΠ} + e_i \} \quad [1.4]$$

Ξεκινώντας από το μοντέλο στο οποίο εξαρτημένη μεταβλητή αποτελεί το σύνολο των παρεχόμενων πιστώσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα του δείγματος και ανεξάρτητες μεταβλητές το σύνολο των μεταβλητών τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 21. Pooled Cross Sectional Regression μεταξύ της συνολική παροχή πιστώσεων και των μεταβλητών

Dependent Variable: TOTALLOANS

Method: Least Squares

Date: 02/04/11 Time: 17:02

Sample(adjusted): 1 60

Included observations: 60 after adjusting endpoints

TOTALLOANS=C(1)+C(2)*CAPITAL+C(3)*DEPOSITS+C(4)*FHO+C(5)

*GDP+C(6)*NETEARNINGS+C(7)*PROVISIONS+C(8)*SIZE+C(9)

*WHO

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C(1)	-488605.1	912885.0	-0.535232	0.5948
C(2)	0.238821	0.781770	0.305487	0.7612
C(3)	0.135181	0.137376	0.984025	0.3297
C(4)	0.957919	0.106570	0.898864	0.3729
C(5)	0.034303	0.041380	0.828975	0.4110
C(6)	2.600628	2.329305	1.116482	0.2694
C(7)	-8.735125	2.944914	-2.966173	0.0046
C(8)	0.538874	0.067235	8.014804	0.0000
C(9)	-3.529158	1.262773	-2.794767	0.0073
R-squared	0.980350	Adjusted R-squared	0.977268	

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν, συμφωνούν σε γενικές γραμμές με τα αποτελέσματα που προέκυψαν προηγουμένως. Ξεκινώντας από τις μεταβλητές που αφορούν την χρηματοοικονομική κατάσταση των ιδρυμάτων και οι τρεις συνδέονται θετικά με την παροχή πιστώσεων στην αγορά (καθαρά κέρδη με συντελεστή 2,6 (t 1.1), τα ίδια κεφάλαια 0,2 (t 0.3) και συνολικό ενεργητικό 0,5 (t 8). Η σημασία των μεταβλητών αυτών δεν είναι το ίδιο μεγάλη όσο ήταν στο προηγούμενο μοντέλο όμως η επίδρασή τους εξακολουθεί αν είναι θετική. Στην συνέχεια εξετάζοντας το ύψος των καταθέσεων διαπιστώνουμε ότι και αυτή η μεταβλητή εξακολουθεί να συνδέεται θετικά (0.13, t 0.98) με την παροχή πιστώσεων προς την οικονομία. Το ύψος των προβλέψεων, όπως και στο προηγούμενο υπόδειγμα σχετίζεται αρνητικά με την παροχή πιστώσεων (-8.7, t -2.9).

Όσον αφορά τις μεταβλητές που μελετούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς των υπό εξέταση ιδρυμάτων η ύπαρξη μεγαλο-επενδυτή στα πιστωτικά ιδρύματα συνδέεται αρνητικά με την παροχή πιστώσεων (-3.5, t -2.7), ενώ η συμβολή ξένων επενδυτών είναι θετική (0.95, t 0.89).

Τέλος μελετώντας τα αποτελέσματα για την εξωγενή μεταβλητή μας βλέπουμε ότι το ύψος του ΑΕΠ έχει οριακά θετική συμβολή στην παροχή πιστώσεων στην οικονομία (0.034, t 0.82).

Στην συνέχεια εξετάζεται η σχέση μεταξύ της παροχής επιχειρηματικών χρηματοδοτήσεων με τις ενδογενείς μεταβλητές και με την εξωγενή μας.

Πίνακας 22. Pooled Cross Sectional Regression μεταξύ της συνολική παροχή πιστώσεων και των μεταβλητών
Dependent Variable: BUSINESSLOANS

Method: Least Squares

Date: 02/04/11 Time: 17:04

Sample(adjusted): 1 60

Included observations: 60 after adjusting endpoints

BUSINESSLOANS=C(1)+C(2)*CAPITAL+C(3)*DEPOSITS+C(4)*FHO
+C(5)*GDP+C(6)*NETEARNINGS+C(7)*PROVISIONS+C(8)*SIZE
+C(9)*WHO

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C(2)	0.357736	0.697157	0.513136	0.6101
C(3)	-0.435472	0.122507	-3.554671	0.0008
C(4)	0.829054	0.950356	0.872362	0.3871
C(5)	0.023662	0.036901	0.641241	0.5242
C(6)	0.303889	0.277197	1.462639	0.1497
C(7)	-0.881194	0.226178	-3.108774	0.0031
C(8)	0.535823	0.059958	8.936667	0.0000
C(9)	-0.434804	0.126100	-3.859165	0.0003
R-squared	0.953803	Adjusted R-squared		0.946557

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν ακολουθούν σε γενικές τα αποτελέσματα που προέκυψαν προηγουμένως. Ξεκινώντας από τις μεταβλητές που αφορούν την χρηματοοικονομική κατάσταση των ιδρυμάτων (καθαρά κέρδη (0.3, t 1.4), ίδια κεφάλαια (0.3, t 0.5) και συνολικό ενεργητικό(0.5 t 8.9) και οι τρεις μεταβλητές συνδέονται θετικά με την παροχή πιστώσεων στην αγορά. Η σημασία των μεταβλητών αυτών δεν είναι το ίδιο μεγάλη όσο ήταν στο προηγούμενο μοντέλο όμως η επίδρασή τους εξακολουθεί αν είναι θετική. Συγκεκριμένα ενώ στο προηγούμενο υπόδειγμα το μέγεθος ήταν το βασικό χαρακτηριστικό για την παροχή επιχειρηματικού δανείου σε αυτό υπόδειγμα η σημασία του έχει μειωθεί σημαντικά. Στην συνέχεια εξετάζοντας το ύψος των καταθέσεων διαπιστώνουμε ότι και αυτή η μεταβλητή συνδέεται αρνητικά με την παροχή πιστώσεων προς την οικονομία (-0.4, t -3,5). Σημαντική αύξηση παρουσιάζει ο συντελεστής των προβλέψεων, που όπως και στο προηγούμενο υπόδειγμα σχετίζεται αρνητικά με την παροχή πιστώσεων (-0.8, t-3.1)

Όσον αφορά τις μεταβλητές που μελετούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς των υπό εξέταση ιδρυμάτων η ύπαρξη μεγαλο-επενδυτή στα πιστωτικά ιδρύματα συνδέεται αρνητικά (-0.4, t -3.8) με την παροχή πιστώσεων (με

αυξημένη σημασία), ενώ η συμβολή ξένων επενδυτών είναι θετική και μάλιστα είναι σημαντικά αυξημένη (0.8, t 0.8).

Τέλος μελετώντας τα αποτελέσματα για την εξωγενή μεταβλητή μας βλέπουμε ότι το ύψος του ΑΕΠ έχει οριακά θετική συμβολή στην παροχή πιστώσεων στην οικονομία (0.02, t 0.6).

Η επόμενη συνάρτηση που θα εξεταστεί αφορά την επιρροή που έχουν οι ανεξάρτητες μεταβλητές μας στην παροχή στεγαστικών δανείων.

Πίνακας 23. Pooled Cross Sectional Regression μεταξύ της συνολική παροχή πιστώσεων και των μεταβλητών
 Dependent Variable: HOUSE
 Method: Least Squares
 Date: 02/04/11 Time: 17:13
 Sample(adjusted): 1 60
 Included observations: 60 after adjusting endpoints
 $HOUSE=C(1)+C(2)*CAPITAL+C(3)*DEPOSITS+C(4)*FHO+C(5)*GDP$
 $+C(6)*NETEARNINGS+C(7)*PROVISIONS+C(8)*SIZE+C(9)*WHO$

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C(2)	1.247069	0.353938	3.523416	0.0009
C(3)	0.215270	0.062195	3.461197	0.0011
C(4)	-0.319054	0.482483	-0.661276	0.5114
C(5)	0.019785	0.018734	1.056104	0.2959
C(6)	0.158062	0.104566	1.498779	0.1401
C(7)	0.164992	0.133276	1.230797	0.2240
C(8)	0.008524	0.030440	0.280042	0.7806
C(9)	0.717322	0.577061	1.243177	0.2195
R-squared	0.956454	Adjusted R-squared	0.949623	

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν κινούνται στην ίδια κατεύθυνση με τα αντίστοιχα του προηγούμενου υποδείγματος. Ξεκινώντας με τις μεταβλητές που αφορούν την χρηματοοικονομική κατάσταση των ιδρυμάτων (καθαρά κέρδη (0.1, t 1.4), ίδια κεφάλαια (1.2, t 3.5) και συνολικό ενεργητικό(0.008, t 0.2) και οι τρεις μεταβλητές συνδέονται θετικά με την παροχή πιστώσεων στην αγορά. Η σημασία των μεταβλητών αυτών είναι σημαντικά μειωμένη σε σχέση με το προηγούμενο υπόδειγμα καθώς μεταβλητές όπως το μέγεθος του ιδρύματος μόνο οριακά επηρεάζουν την παροχή πιστώσεων προς κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών. Στην συνέχεια εξετάζοντας το ύψος των καταθέσεων διαπιστώνουμε ότι και αυτή η μεταβλητή εξακολουθεί να συνδέεται θετικά με την παροχή πιστώσεων προς την οικονομία (0.2 t 3.4). Το ύψος των προβλέψεων, σε αντίθεση με το προηγούμενο υπόδειγμα συνδέεται θετικά αν και οριακά με την παροχή στεγαστικών δανείων (0.1, t 1.2).

Σε αυτή την κατηγορία χρηματοδοτήσεων η κίνηση των μεταβλητών που αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς κινούνται σε αντίθετη φορά σε σχέση με το προηγούμενο υπόδειγμα. Συγκεκριμένα η ύπαρξη επενδυτών με μεγάλη

συμμετοχή στο κεφάλαιο του ιδρύματος επιδρά οριακά θετικά σε αντίθεση με το προηγούμενο υπόδειγμα όπου είχαμε αρνητική επίδραση (0.7, t 1.2). Αντίθετα η ξένες συμμετοχές ενώ πριν επιδρούσαν θετικά, με το νέο μοντέλο έχουν αρνητική επίδραση (-0.3, t -0.6).

Το ΑΕΠ φαίνεται να έχει οριακή επίδραση στην παροχή στεγαστικών πιστώσεων.

Τέλος θα μελετηθεί η επίδραση που έχουν στην παροχή καταναλωτικών χρηματοδοτήσεων οι μεταβλητές του υποδείγματος.

Πίνακας 24. Pooled Cross Sectional Regression μεταξύ της συνολική παροχή πιστώσεων και των μεταβλητών
 Dependent Variable: CONSUMERLOANS
 Method: Least Squares
 Date: 02/04/11 Time: 17:07
 Sample(adjusted): 1 60
 Included observations: 60 after adjusting endpoints
 CONSUMERLOANS=C(1)+C(2)*CAPITAL+C(3)*DEPOSITS+C(4)*FHO
 +C(5)*GDP+C(6)*NETEARNINGS+C(7)*PROVISIONS+C(8)*SIZE
 +C(9)*WHO

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C(2)	0.135646	0.431257	0.314537	0.7544
C(3)	0.063806	0.075782	0.841964	0.4037
C(4)	0.134930	0.587884	2.295193	0.0259
C(5)	-0.026217	0.022827	-0.114852	0.2561
C(6)	0.287170	0.128494	0.223488	0.0298
C(7)	-0.285675	0.162453	-0.175850	0.0847
C(8)	0.069358	0.037090	0.170012	0.0672
C(9)	-0.663913	0.696598	-0.953078	0.3450
R-squared	0.833441	Adjusted R-squared	0.807314	

Κάνοντας μία γενική ανασκόπηση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την τελευταία συνάρτηση είναι εμφανές ότι τα αποτελέσματα που προκύπτουν ακολουθούν σε γενικές γραμμές τα αποτελέσματα που προέκυψαν προηγουμένως. Ξεκινώντας από το τα χρηματοοικονομικά χαρακτηριστικά και συγκεκριμένα τις μεταβλητές που αφορούν την χρηματοοικονομική κατάσταση των ιδρυμάτων (καθαρά κέρδη (0,2 t 0.2, ίδια κεφάλαια 0.1, t 0.3 και συνολικό ενεργητικό 0.06 t 0.1) και οι τρεις μεταβλητές συνδέονται θετικά με την παροχή πιστώσεων στην αγορά. Η σημασία των μεταβλητών αυτών δεν είναι το ίδιο μεγάλη όσο ήταν στο προηγούμενο μοντέλο όμως η επίδρασή τους εξακολουθεί αν είναι θετική. Στην συνέχεια εξετάζοντας το ύψος των καταθέσεων διαπιστώνουμε ότι και αυτή η μεταβλητή εξακολουθεί να συνδέεται θετικά με την παροχή πιστώσεων προς την οικονομία (0.06, t 0.84). Το ύψος των προβλέψεων, όπως και στο προηγούμενο υπόδειγμα σχετίζεται αρνητικά με την παροχή πιστώσεων (-0.2, t -0.1).

Όσον αφορά τις μεταβλητές που μελετούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς των υπό εξέταση ιδρυμάτων η ύπαρξη μεγάλο-επενδυτή στα πιστωτικά ιδρύματα συνδέεται αρνητικά με την παροχή πιστώσεων (-0.6 t -0.9), ενώ η συμβολή ξένων επενδυτών είναι θετική (0.1, t 2.2).

Τέλος μελετώντας τα αποτελέσματα για την εξωγενή μεταβλητή μας βλέπουμε ότι το ύψος του ΑΕΠ έχει οριακά θετική συμβολή στην παροχή πιστώσεων στην οικονομία (-0.02, t -0.1)

6. Συμπεράσματα

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να μελετηθεί η παροχή πιστώσεων από τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα, δεδομένων των συνθηκών που έχουν διαμορφωθεί από την τρέχουσα χρηματοοικονομική κρίση. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε ένα δείγμα από πιστωτικά ιδρύματα των οποίων τα στοιχεία σχετικά με την κατανομή πιστώσεων κατά την περίοδο 2006-2009 μελετήθηκαν κάνοντας χρήση μίας σειράς από ενδογενείς και εξωγενείς μεταβλητές. Η στατιστική ανάλυση περιλάμβανε τον υπολογισμό τόσο της συσχέτισης των μεταβλητών όσο και της παλινδρόμησης προκειμένου να οδηγηθούμε σε ασφαλή συμπεράσματα για την επιρροή κάθε μίας ανεξάρτητης μεταβλητής στην παροχή πιστώσεων τόσο συνολικά όσο και σε κάθε κατηγορία ξεχωριστά. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν μπορούν να συνοιστούν στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 25. Αποτελέσματα

Αποτελέσματα					
Εξαρτημένη μεταβλητή		Total Loans	Business Loans	Cosnumer Loans	Residential Loans
Ανεξάρτητη Μεταβλητή					
Ενδογενείς Μεταβλητές	Σύνολο Ενεργητικού	0,5388* (0.305)	0,8358* (0.513)	0,0693 (0.170)	0,00852 (0.280)
	Συνολικές υποχρεώσεις προς πελάτες (καταθέσεις)	0,1351 (0.984)	-0,0435 (-3.554)	0,0638 (0.8419)	0,2152 (3.461)
	Ίδια Κεφάλαια	0,2388 (0.898)	0,3577 (0.872)	0,1356 (0.3145)	0,1247 (3.523)
	Καθαρά Κέρδη Μετά από Φόρους	0,0260 (0.828)	0,3038 (0.641)	0,2871 (-0.0223)	0,1580 (1.498)
	προβλέψεις	-0,8735* (1.116)	-0,8164* (1.462)x	-0,2856 (-0.1758)	-0,3190 (1.230)

Μεταβλητές που αφορούν το Ιδιοκτησιακό Καθεστώς	Widely Held Ownership	-0,3529 (-2.966)	-0,4345 (-3.108)	-0,6639* (-0.953)	0,7107 (1.243)
	Foreign Ownership	0,9579* (8.014)	0,8290* (8.936)	0,1349 (2.295)	-0,3190 (-0.661)
Εξωγενής Μεταβλητή	ΑΕΠ	0,0343 (-2.794)	0,0236 (-3.859)	-0,0026 (-0.114)	0,0197 (1.056)
R Square		0,980	0,9538	0,8334	0,9564
Adjusted R Square		0,977	0,9465	0,8073	0,9496

Όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα η επιρροή κάθε είδους μεταβλητής στην επιλογή εκ μέρους των ιδρυμάτων του δείγματός μας, του δανειακού τους χαρτοφυλακίου είναι διαφορετική. Το γεγονός αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς μας δίνει την δυνατότητα να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα.

Ανατρέχοντας στις υποθέσεις που κάναμε νωρίτερα σχετικά με την σχέση που αναμένεται να υπάρχει μεταξύ των μεταβλητών και την παροχή πιστώσεων μπορούμε να καταλήξουμε στα ακόλουθα συμπεράσματα.

Ξεκινώντας από τις ενδογενείς μεταβλητές και συγκεκριμένα τα στοιχεία που αφορούν την χρηματοοικονομική επίδοση των ιδρυμάτων οι υποθέσεις έθεταν μία θετική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών αυτών και της παροχής πιστώσεων, ανεξαρτήτως κατηγορίας. Τα αποτελέσματα δείχνουν στην πλειοψηφία να συμφωνούν με τις υποθέσεις που διατυπώθηκαν. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το συνολικό ύψος των διαθέσιμων καταθέσεων στην παροχή επιχειρηματικών δανείων. Συνεπώς η υπόθεση δύο επαληθεύεται μερικώς.

Μία άλλη χρηματοοικονομική μεταβλητή η οποία αναμενόταν να έχει αρνητική επίδραση στην παροχή πιστώσεων, επιβεβαιώνει την υπόθεση που διατυπώθηκε. Η επίδραση της μεταβλητής αυτής είναι αρνητική και στο σύνολο των παρερχομένων χρηματοδοτήσεων και σε κάθε μία μορφή χορήγησης ξεχωριστά.

Στην συνέχεια, εξετάζοντας την επιρροή των μεταβλητών που αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς και την παροχή πιστώσεων υποθέσαμε ότι: «Υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της παροχής πιστώσεων και της ύπαρξης ενός σημαντικού μετόχου ενώ η ύπαρξη ξένης ιδιοκτησίας ευνοεί την παροχή πιστώσεων». Σύμφωνα λοιπόν με το πίνακα 25 που συνοψίζει τα αποτελέσματά του υποδείγματος, υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της ύπαρξης σημαντικών συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο των ιδρυμάτων και στην παροχή πιστώσεων τόσο συνολικά όσο και πιο εξειδικευμένα. Όσον

αφορά την ύπαρξη ξένης ιδιοκτησίας η υπόθεσή επιβεβαιώνεται στις περιπτώσεις των επιχειρηματικών δανείων και των προσωπικών κάτι το οποίο δεν συμβαίνει στην περίπτωση των στεγαστικών.

Τέλος όσον αφορά την επίδραση που έχει το οικονομικό περιβάλλον στην παροχή πιστώσεων είχε διατυπωθεί η υπόθεση ότι: «*Η παροχή πιστώσεων επηρεάζεται από τον οικονομικό κύκλο ενώ κινούνται κατά την ίδια κατεύθυνση*». Στην περίπτωση του δείγματος των ιδρυμάτων της χώρας μας που εξετάστηκε βλέπουμε ότι υπάρχει οριακά θετική επίδραση του οικονομικού περιβάλλοντος στην παροχή των πιστώσεων ενώ στην περίπτωση των καταναλωτικών πιστώσεων υπάρχει αντίθετη κίνηση της αγοράς με την οικονομική συγκυρία.

7. Επίλογος

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να μελετηθούν οι παράγοντες που διαμορφώνουν το δανειακό χαρτοφυλάκιο ενός δείγματος πιστωτικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στην χώρα μας. Το δείγμα αυτό περιλαμβάνει τα ιδρύματα εκείνα, ανεξαρτήτως μεγέθους, χώρα εγκατάστασης μητρικής, ιδίων κεφαλαίων ή έτους εγκατάστασης, των οποίων στοιχεία σχετικά με την κατανομή των πιστώσεων είναι διαθέσιμα από την βάση δεδομένων της BankScore, μειώνοντας το selectivity bias.

Η περίοδος που εξετάστηκε αφορά μία κρίσιμη περίοδο για την Ελληνική οικονομία, και επακόλουθα το τραπεζικό σύστημα της χώρας μας. Κατά την διάρκεια της περιόδου αυτή τα πιστωτικά ιδρύματα είδαν τις καταθέσεις των πελατών τους να μειώνονται συστηματικά καθώς η αβεβαιότητα αυξήθηκε κατακόρυφα ενώ το οικονομικό κλίμα και οι προοπτικές της ανάπτυξης υποβαθμίστηκαν σημαντικά. Το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων αυξήθηκαν σημαντικά ενώ υπήρξε και σημαντική μείωση της χρηματοδότησης νέων επιχειρήσεων και αναπτυσσόμενων υφιστάμενων, αποτελώντας τροχοπέδη στην μελλοντική κερδοφορία των ιδρυμάτων της χώρας μας, ενώ φαλκιδεύει και την μελλοντική τους ανάπτυξη. Τα παραπάνω γεγονότα σε συνάρτηση με τους αυστηρούς περιορισμούς που επιβάλλουν οι κανόνες της Βασιλείας οδηγούν τον αναγνώστη στην ερώτηση ποιοί από τους παράγοντες που προκρίνει η διεθνής βιβλιογραφία επηρεάζουν τελικά την παροχή πιστώσεων από τα Ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα; Σημαντικό ερώτημα άλλωστε παραμένει το κατά πόσο το παράδειγμα της χώρας είναι σύμφωνα με αυτό άλλων χωρών ανά την υφήλιο.

Τα αποτελέσματα του μοντέλου έδειξαν ότι στα πλαίσια μίας αναπτυξιακής πολιτικής εκ μέρους της κεντρικής κυβέρνησης ο σημαντικότερος παράγοντας στην προώθηση της συνολικής παροχής

πιστώσεων είναι το άνοιγμα της αγοράς προς την συμμετοχή διεθνών επενδυτών οι οποίοι είναι λιγότερο risk averse και δείχνουν να προωθούν την παροχή πιστώσεων. Το συμπέρασμα αυτό είναι σε συνάρτηση με την διεθνή βιβλιογραφία καθώς η εμπειρία από την Αργεντινή οι **Escude et al (2001)** έδειξε μία αύξηση της παροχής πιστώσεων, ιδίως στις MME, ενώ έρχονται σε αντίθεση με τα αποτελέσματα των **Bleger και Rozenwurcel (2000)** οι οποίοι διαπίστωσαν μείωση των παρεχόμενων πιστώσεων μετά την είσοδο των ξένων ιδρυμάτων.

Ένας ακόμα ισχυρός παράγοντας ο οποίος πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ο σχηματισμός προβλέψεων, βάσει και των επιταγών της Βασιλείας. Τα ποσά που προβλέπονται για τα ανοίγματα από την χρηματοοικονομική λειτουργία της τράπεζας επηρεάζουν καθοριστικά την παροχή χρηματοδοτήσεων. Θα μπορούσε να συμπεράνει κανείς ότι αν κάποια χώρα θα ήθελε να οδηγήσει περισσότερη ρευστότητα στην αγορά για να αντιμετωπίσει μία ενδεχόμενη ύφεση αυτό θα εμποδιζόταν από τις εποπτικές αρχές οδηγώντας την οικονομία σε μεγαλύτερη ύφεση.

Άλλα χαρακτηριστικά όπως το ενεργητικό ,παρόλο που θα περίμενε κανείς να διαδραματίζουν κύριο ρόλο στην παροχή πιστώσεων, παρόλα αυτά η συνεισφορά τους είναι περιορισμένη. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα λοιπόν, το μέγεθος των ιδρυμάτων του δείγματός μας επηρεάζει θετικά την παροχή πιστώσεων. Μάλιστα η μεγαλύτερη σημασία της μεταβλητής αυτής εμφανίζεται στα επιχειρηματικά δάνεια γεγονός που είναι σε συνάρτηση με την διεθνή βιβλιογραφία που θέλει τα μεγάλα ιδρύματα να στρέφονται προς την χρηματοδότηση επιχειρήσεων, ιδίως μεγάλων. Τα αποτελέσματα λοιπόν είναι σε συνάρτηση με αυτά των **Berger et al; (2006) και Stein, (2002)**.

Τέλος όσον αφορά την κατάσταση της οικονομίας συνολικά, αυτή φαίνεται να έχει οριακά θετική επίδραση στην παροχή πιστώσεων. Τα αποτελέσματα αυτά έρχονται σε αντίθεση με τα αποτελέσματα των **Borio, 2005; Borio and Lowe, 2002,2004; Borio et al., 2003)** οι οποίοι κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι χρηματοδοτήσεις ακολουθούν τους χρηματοοικονομικούς κύκλους. Η διαφωνία αυτή μπορεί να ερμηνευθεί από την προσφορά ρευστότητας από το κράτος προς τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και της εγγύησής του προκειμένου αυτά να παρέχουν πιστώσεις προς την οικονομία.

Μελετώντας εξατομικευμένα την παροχή πιστώσεων ανά κατηγορία χρηματοδότησης και ξεκινώντας από την χρηματοδότηση των επιχειρήσεων σημαντικότερος παράγοντας είναι το συνολικό ενεργητικό των πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και η ξένη ιδιοκτησία. Λιγότερη σημαντικός παράγοντας αποδεικνύεται η μεταβολή του ΑΕΠ ενώ υφίσταται αρνητική επίδραση από το

ύψος των προβλέψεων καθώς και από τις καταθέσεις των πελατών του κάθε ιδρύματος.

Όσον αφορά την επιλογή χρηματοδότησης καταναλωτικών αναγκών το μέγεθος των ιδρυμάτων φαίνεται και σε αυτή την κατηγορία να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο επιβεβαιώνοντας την τάση των μεγάλων ιδρυμάτων να χρησιμοποιούν εξελιγμένα μοντέλα για την αξιολόγηση των ποιοτικών κριτηρίων των υποψήφιων πιστούχων (**Jappelli, Pagano, 2002; Kallberg, Udell, 2003 και Miller, 2003**). Εκτός από το μέγεθος των ιδρυμάτων σημαντική θετική επιρροή στην παροχή πιστώσεων διαδραματίζει και το ύψος των καθαρών κερδών ενώ αρνητικά φαίνεται να επιδρά η ύπαρξη μεγάλων επενδυτών με σημαντικό έλεγχο επί των ιδρυμάτων.

Τέλος, όσον αφορά την παροχή πιστώσεων για κάλυψη στεγαστικών αναγκών η μόνη μεταβλητή που φαίνεται να επηρεάζει θετικά την παροχή τους είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς ενώ οριακή θετική συμβολή έχουν τα ίδια κεφάλαια των ιδρυμάτων και τα καθαρά κέρδη, με τον σχηματισμό προβλέψεων να επιδρά αρνητικά.

Κλείνοντας θα πρέπει να τονιστεί ότι παρόλο που το δείγμα της παρούσας μεταπτυχιακής διατριβής είναι μικρό σε μέγεθος, λόγω κυρίως της απουσίας δεδομένων, και ο χρονικός ορίζοντας δεν είναι εκτενής, τα αποτελέσματα που προκύπτουν δίνουν μία κατεύθυνση για τους παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή δανειακού χαρτοφυλακίου στην χώρα μας.

8.Βιβλιογραφία

1. Allen, F., Gale, D., (1998), "Optimal Financial Crisis", *Journal of Finance*, 53 (4) pp.1245-1284
2. Baele, L., Jangh O., Vander Vennet, R. (2007), "Does the stock market value bank diversification", *Journal of banking and finance*, 31 (7), pp. 1999-2023
3. Acharya V., Hasan I., Saunders A. (2002), Should banks be diversified? Evidence from individual bank loan portfolios, *Bank for International Settlements, Working Papers No 118*
4. Bernake, B., Blinder, A. (1988), "Is it the money or the credit or both or neither", *The American Economic Review*, 78 (2), pp. 435-439.
5. Berger, A., Black, L. (2010), "Bank size lending technologies, and small business finance", *Journal of Banking & Finance*, 35, (3) pp. 724-735.
6. Berger, A., Klapper, L., Turk-Ariss, R. (2006), "Bank Competition and Financial Stability", *Journal of Financial Services Research*, 35 (2), p.p. 99-118.
7. Berger A, Frame, S., Miller N, (2002), "Credit Scoring and the Availability, Price, and Risk of Small Business Credit", *Journal of money, credit and Banking*, 37 (2) pp.191-222
8. Berger, A.N., Klapper L.F., Martinez Peria, M.S., Zaidi, R. (2010), "Bank Ownership Type and Banking Relationships". *Journal of Financial Intermediation* 17, 37-62.
9. Berger, A. N., L. Klapper, and G. F. Udell, (2001), "The Ability of Banks to Lend to Informationally Opaque Small Businesses", *Journal of Banking and Finance*, 25, pp. 2127-2167
10. Berger, A., Udell, G. (2006), "A more complete conceptual framework for SME Finance", *Journal of Banking & Finance*, 30, (11), pp. 2945-2966.
11. Berger, A. "Do small businesses still prefer community banks? "

12. Berger, A., Udell, G. (2002), "Small business credit availability and relationship lending: the importance of bank organizational structure", *The Economic Journal*, 112, (477), pp. 32-53.
13. Beck, T., Demirguc-Kunt, A., Levine, R. (2006), "Bank concentration, competition, and crises: First results", *Journal of Banking & Finance* 30, (5), pp. 1581-1603.
14. Bleger A, Leonardo, Rozenwurcel G (2000) "Financiamiento a las Pymes y cambio estructural en la Argentina, un estudio de caso sobre las Falles de Mercado y problemas de información, Desarrollo Económico", *Revisa de Ciencias sociales*, 40 (157) pp.47-71
15. Borio, C., (2005), "The search for the elusive twin goals of monetary and financial stability", *National Institute Economic Review* 192 (1), pp. 84–101
16. Borio C., Lowe, P. (2004), "Securing sustainable price stability: should credit come back from the wilderness? ", *BIS Working Papers*, (157) July.
17. Burdisso, T., L. D'Amato, G. Escudé and G. McCandless. 2001. "How Much Do SMEs Borrow from the Banking System in Argentina?" Buenos Aires, Argentina: Banco Central de la República Argentina. Mimeographed document.
18. Calza, A., Gartner. C., Sousa, J. (2001), "Modelling the Demand for Loans to the Private Sector in the Euro Area", *Applied Economics*, 35, (1) pp. 107-117
19. Chari, V.V., Jagannathan, R. (1988), "Banking Panics, Information, and Rational Expectations Equilibrium", *The Journal of Finance* 43, (3), pp. 749-761
20. Clarke, Cull, R. (2002), "Political and economic determinants of the likelihood of privatizing Argentine public banks", *Journal of Law and Economics* 45, pp. 165–197.
21. Cormier, D. and Magnan, M. (2007) The revisited contribution of environmental reporting to investors' valuation of a firm's earnings: An international perspective. *Ecological Economics*, 62, 613-626
22. Diamond, D., Dybvig, P., (1983), "Bank Runs Deposit insurance and liquidity", *The journal of political economics*, 91 (3), pp.401-419

23. Den Haan, Wouter, J., Steven, W., Sumner, Guy M., Yamashiro, (2005), "Robustness checks for bank's loan portfolio and the monetary transmission mechanism", *London Business School*, 2005
24. Demirguc-Kunt, A., Detragiache E., Gupta, P. (2006). Inside the crisis: An empirical analysis of banking systems in distress, *Journal of International Money and Finance*, 25 (5), pp. 702-718.
25. De Young, R., Goldberg, L., White, L. (2008). "Youth, adolescence, and maturity at banks: credit availability to small business in an era of banking consolidation", *Journal of Banking and Finance*, 23, pp. 463 – 92.
26. Dinc, S. (2005) "Politicians and banks: political influences on government-owned banks in emerging countries", *Journal of Financial Economics*, 77, pp. 453–479.
27. M. Ehrmann, L. Gambacorta, J. Martinez Pagés and P. Sevestre, (2003) "Financial systems and the role of banks in monetary policy transmission in the Euro area In: I. Angeloni, A. Kashyap and B. Mojon, Editors, *Monetary Policy Transmission in the Euro Area*, Cambridge Univ. Press, Cambridge, pp. 235–269.
28. Eickmeier, S., Hofmann, R., Worms, A, (2009), "Macroeconomic Fluctuation and Bank lending: evidence from Germany and Euro Area", *German Economic Review*, 10, (2), pp. 193-223
29. Goldberg L.G., White L.J. (1998), De novo banks and lending to small businesses, *Journal of Banking and Finance* 22, .
30. Guillermo, E., Burdisso, T., Catena, M., D'Amato, L., Mc Candless, G., Murphy, T., (2001), "Las MIPyMES y el Mercado de Credito en la Argentina," *Documento de Trabajo Nro. 15*, Banco Central de la Republica Argentina.
31. Enrich, D. (2007). "Citigroup expects profit to tumble in credit crisis" *The Wall Street Journal Asia*. October 2.
32. Fase, M.M.G. (1995), "The demand for commercial bank loans and the lending rate", *European Economic Review*, 39 (1), pp.99-115

33. Goddard, J., McKillap, D., Wilson, J. (2008), "The diversification and the financial performance of US credit unions", *Journal of Banking and Finance*, 32, (9), pp.1836-1849
34. Gertler, M., Gilchrist, S. (1993), "The role of credit Market Imperfections in the monetary transmission mechanism: Arguments and Evidence", *Scandinavian Journal of Economics*, 95 (1), pp. 43-64
35. Grunert, J., Weber M., (2009), "Recovery rates of commercial lending: empirical evidence from German Companies", *Journal of Banking and Finance*, 33 (3), pp. 505-513
36. Haan, W. Sumner, S., Yamashiro, G. (2007), "Bank loan portfolios and the monetary transmission mechanism", *Journal of Monetary Economics*, 54, (3), pp. 904-924
37. Heuvel, S, (2002), "Does bank capital matter for monetary transmission? ", *Economic Policy Review*, May, pp. 259-265
38. Hofmann, B. (2004), "The Determinants of Bank Credit in Industrialized Countries: Do Property Prices Matter? ", *International Finance*, 7 (2), pp. 203–234.
39. Horn, G. A. (2003), Demand too weak for an upturn – A cyclical comparison, DIW Economic Bulletin 6/2003.
40. Jappelli T., Pagano M. (2007), "Information sharing, lending and defaults: Cross-country evidence", *Journal of Banking and Finance*, 26 (10), pp. 2017-2045
41. Jenkins, H. (2000) "Commercial Bank Behavior in Micro and Small Enterprise Finance," Harvard Institute for International Development Discussion Paper No. 741,
42. Kallberg, J, Udell, G., (2003), "The value of private sector business credit information sharing: The US case", *Journal of Banking and Finance*, 27 (3), pp. 449-469
43. Lepetit, L., Nys, E., Rous, P., Tarazi, A. (2008), "The expansion of services in European Banking Implications for loan pricing and interest margins", *Journal of Banking and Finance*, 32, (1), pp.2325-2335

44. Mercieca, S., Schaeck, K., Wolfe, S. (2007), "Small European Bank Benefits from diversification", *Journal of Banking and Finance*. 31 (7), pp.1975-1998
45. Miller M. "The Argentine small business credit market, in credit reporting systems and the international economy". MIT 2003 (BOOK)
46. Mian, A. (2006), "The limits of foreign lending in poor countries", *The Journal of Finance*, 61, pp. 1465–1505.
47. Prager R.A, Wolken J.D. (2008), "The evolving relationship between community banks and small businesses: evidence from the Surveys of Small Business Finances", Finance and Economics Discussion Series Divisions of Research & Statistics and Monetary Affairs Federal Reserve Board, Washington, D.C.
48. Peersman G., Smets F. (2003). "The monetary transmission mechanism in the euro area: evidence from VAR analysis. In Monetary Policy Transmission in the Euro Area", AngeloniI, KashyapA, MojonB (eds). Cambridge University Press: Cambridge, UK.
49. Smith, R., Staikouras, Ch., Wood, G, (2003), "Non – interest income and total income stability", *Bank of England Working Paper*, No 198
50. Santomero, A., Eckles, D. (2000), "The determinants of success in the new financial services environment: Now that firms can do everything, what should the do and what should regulators care", *University of Pennsylvania, Center for Financial Institution working paper*, No 00-32
51. Stein, J. (2002). "Information production and capital allocation: Decentralized vs. hierarchical firms". *Harvard University Working Paper*.
52. Stiroh, K.J. (2010). Diversification in banking. In Berger, A.N., Molyneux, P., Wilson, J.O.S. (Eds.) *Oxford Handbook of Banking*. Oxford: Oxford University Press.
53. Sachverstdndigenrat zur Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung, (2002), *Zwanzig Punkte für Beschäftigung und Wachstum. Jahresgutachten*,. Stuttgart, Metzler/Poeschel.
54. Torre A., Peria, M., Schmukler, S., (2010), "Bank involvement with SMEs: Beyond relationship lending", *Journal of Banking and Finance*, 34 (9), pp. 2280-2293

55. <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ektmonth201012.pdf>
56. <http://www.ecb.eu/pub/pdf/other/eubankingstructures201009en.pdf>
57. Basel committee <http://www.bis.org/list/wpapers/index.htm>
58. <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ektmonth201012.pdf>
59. <http://www.ecb.eu/pub/pdf/other/eubankingstructures201009en.pdf>
60. <http://www.bankersreview.gr/default.asp?pid=9&la=1&cID=5&arId=659>
61. http://www.bundesbank.de/volkswirtschaft/vo_monatsbericht_archiv_en.php
62. Williamson, S. (1988), "Liquidity, Banking and bank failures", *International Economic Review*, 29 (1), pp. 25-32